

Diss.

2072/13

Dill. 2092 (13.)

DISSERTATIO HISTORICO-JURIDICA

CINGANIS SIVE ZIGEUNIS.

AVCTORE PIERO RUISE,

IN ACADEMIA SACRAM MAGISTRI

CORNELII PRUYS VAN DER HOEVEN,

PROFESSORIS ET REGENTIS.

DISSERTATIO HISTORICO-JURIDICA

ACADEMIAE FACULTATIS JURIDICAE AMSTELÆDAMI.

DE

CINGANIS SIVE ZIGEUNIS.

FRANCISCO RUDOLPHO SPENGLER,

PROFESSORI.

IN ANNO MDCCCXXXIII.

Amstelredamum.

APUD J. W. GELINGH & SOCIUM

LIBRARIOS.

ADICINEL-ONIGTAM OTATINAGIN

.2141 REGIA OTATINAGIN

DISSERTATIO HISTORICO-JURIDICA

DE

CINGANIS SIVE ZIGEUNIS,

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

EX AUCTORITATE RECTORIS MAGNIFICI

CORNELII PRUYS VAN DER HOEVEN,

MED. DOCT. ET PROF. ORD.,

ET

NOBILISSIMAE FACULTATIS JURIDICAE DECRETO,

PRO GRADU DOCTORATUS,

SUMMISQUE IN JURE ROMANO ET HODIERNO HONORIBUS
AC PRIVILEGIIS,

In Academia Lugduno-Batava,

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS,

DEFENDET

FRANCISCUS RUDOLPHUS SPENGLER,

AMSTELODAMENSIS.

AD DIEM XXI OCTOBRIS MDCCCXXXIX, HORA I-II.

Lugduni-Batavorum,

APUD H. W. HAZENBERG ET SOCIOS.

MDCCCXXXIX.

DISSERTATIO HISTORICO JURIDICA

DE

CINCALAE

EX AUCTORITATE RECTORIS MAGNIFICI

CORNELII FRUYS VAN DER HOEVEN.

MD. DCCL. ET RECI. ORB.

ET

EX AUCTORITATE FACULTATIS JURIDICAE DECRETIS

PRO GRADU DOCTORATUS

IN JURE ROMANO ET MODERNO HONORIS

AD PRAEFECTURAM

IN ACADEMIA LUGDUNO-BATAVA

ET IN ACADEMIA GESSNERDIA

PETENDI

FRANCISCO RUDOLPHO SPINGLIN.

ANSTADTAMEN

LE GRES XXI OCTOBRE MDCCXXIX, AET. I-II.

Ex officio

APUD H. W. HASSENBURG ET SOCIOS

EX TYPOGRAPHEO J. G. LA LAU.

CONSPECTUS DISSERTATIONIS.

INTRODUCTIO.

CAPUT I.

HISTORIA ET VITAE GENUS CINGANORUM.

Pag.

SECTIO I.

DE NOMINE ET ORIGINE HUIUS GENTIS. 1.

- § 1. *De variis nominibus huius gentis.* 1.
§ 2. *De nonnullorum opinionibus circa Cinganorum originem.* 5.
§ 3. *Refutatio opinionis SAMUELIS ROBERTSII de eorum origine Aegyptiaca.* 11.
§ 4. *Aliorum quoque opiniones refelluntur.* 17.
§ 5. *Vindicatur origo Indica.* 22.

SECTIO II.

DE PEREGRINATIONIBUS PER EUROPAM, MORIBUS ET CON-
SUETUDINIBUS HUIUS GENTIS. 29.

§ 1. *De primo huius gentis adventu in Europam.* 29.

§ 2. *De moribus et vitae genere.* 34.

A. *Habitus externus.* 34.

B. *Vita domestica.* 36.

C. *Indoles sive character.* 40.

D. *Vivendi genus.* 41.

CAPUT II.

DE RE POLITICA ET JUDICIARIA HUIUS GENTIS,
NEC NON DE CONDITIONE IPSIUS JURIDICA
APUD ALIOS POPULOS.

SECTIO I.

DE RE HUIUS GENTIS POLITICA. 45.

SECTIO II.

DE CONDITIONE HUIUS GENTIS APUD CETEROS POPULOS
PRISTINIS TEMPORIBUS. 51.

SECTIO III.

DE CONDITIONE EORUM APUD NONNULLOS POPULOS NOSTRIS
TEMPORIBUS. 66.

INTRODUCTIO.

Si legis, ex qua cuique Doctoris gradum expetenti dissertatio conscribenda est, necessitate coactum, ad hanc scriptionem conficiendam accessisse me profiteor, facilius veniam me impetraturum esse confido, quod materiam elegerim non tam viribus aequam, quam quae laboris jucunditate vires sublevaret. Virium enim si rationem habuissem, neque quid potius optarem etiam nunc, neque scriptionem qualemcunque tandem in lucem publicam emissem. — Verum, quum forte fortuna in GRELLMANNI de Cinganis opus incidissem, ipsa lectionis suavitate argumentique novitate ita de-

lectabar, ut in animum induxerim accuratius in huius gentis fata atque jura inquirere. Accedebat spes, fore ut argumentum in quo tractando historia quasi dux potissimum esset sequenda, iis difficultatibus caret, quibus reliqua premi videbam. Itaque ea, qua poteram, cura fontes collegi, e quibus accuratius esset haurienda cognitio: quo in conatu quam late pate-
rent ipsius materiei fines cito satis perspexi.

Dispersa enim longe lateque per orbem gens, uno quasi obtutu spectari vix poterat. Latebant praeterea primae ejus origines; quas ut expiscarentur, nonnulli ad ipsum historiae patrem HERODOTUM confugiendum esse existimaverunt. Notum enim est hunc de Sigynnis mentionem fecisse, quam vagabundam esse gentem Medisque cognatam censeri retulit; » verum (inquit) quomodo a Medis oriunda sit indicare nequeo: γένοιτο δ' ἂν πᾶν ἐν τῷ μακρῷ χρόνῳ" (1). Ita quoque PLINIUS Singas memorat orae Malabaricae accolae; nec tamen eorum praeter nomen quidquam memoriae prodi-
dit (2). Quae vestigia similis fere appellationis prop-

(1) Conf. HERODOTUS Lib. V. Cap. 9.

(2) Conf. PLINIUS Lib. VI. Cap. 23.

terea in ipsa dissertatione haud diligentius persecutus sum, quoniam et virium tenuitas a solerti eruditaeque harum antiquitatum investigatione me deterreret, et his similitudinibus quidquam superstruere, ingenii potius exercitatio quam veritatis reperiundae conamen videri posset.

Neque magis ausus sum accurate, quam cum Indis contineantur affinitate, definire. Aliis enim ad *Shoodru* (quartam Indorum Classem); aliis ad *Parias* aut *Corrowas*, hujus classis quasi centurias; aliis denique ad *Natus* aut *Bahziguros*, Cinganorum incubula referentibus; ego hanc mihi tantum operam dari arbitratus sum, ut argumentis eos ex Hindostanorum regionibus oriundos esse comprobarem, i. e. eos esse gentem ad speciem Hindis simillimam, Brahmaeque religionem ad horum exemplum profitentem. — Quo autem plures Nomadum tribus Persiam oberrant, quae omnes ex Indica stirpe oriundae, communique Brahmae cultui deditae, quum olim magno Hindostanico imperio subjectae essent, nunc suis legibus vivunt, eo minus certi quidquam de Cinganorum familiae origine statuere tentavi: praeplacere vero mihi opinionem sagacissimi doctissimique HEBERI non est quod

negem (1). Quam opinionem si minus novis argumentis confirmaverim, ignoscent illi, qui aliorum fere verba in hujusmodi speciminibus recantari solere probe sciunt, audaces a tironibus proponi conjecturas merito aegre ferunt.

Gravius denique munus incumbebat causae Cingonorum patrono, a quo tamen invitatus dissedere coactus sum. Quisquis enim eorum historiam accuratius retractaverit, saepius inciderit necesse est in crimina gravia, ac praeter id quod hominis fert natura atrociam, quibus circumveniri solebant miserae hujus gentis populares. Admirabile dictu est, quot quantisque sceleribus oppressa haec natio commune populorum in se odium sustinuerit. Quorum omnium accuratam habere rationem, nimiae curiosaeque sedulitatis opus mihi videbatur. Sunt enim in iis criminibus nonnulla tam ab humanitate remota, ut ne commemoratione quidem digna videantur.

Cujus generis est sententia de iis in Hungaria anno 1782 lata, qua ἀνθρωποφαγίας rei capitis damnati sunt. Turpe dictu, quam prona hominum mens, de aliorum

(1) Conf. Voyage à Calcutta par HEBER. Tom. 1. pag. 174.

sceleribus sibi persuaderi patiatur. Ipse KOGALNITCHAN hanc sententiam commemorans: » le crime (inquit) est trop atroce pour y croire *en entier*." Quomodo autem violata omni sublataque judicii forma haec sententia lata sit, videre est apud GRELLMANN. Op. laud. pag. 66. Ejusdem generis est illud raptus infantium crimen, quod ipsis saepius objici solet. Re enim accuratius cognita, continuo crimine soluti dimitti solebant (1).

Accurata harum rerum investigatio frequentia sententiarum immerito latarum exempla, praejudicatarumque quibus premebantur opinionum injuria, eo me perduxerunt, ut quantum res et ratio sineret, aequius de iis ferre judicium. Qua in causa mirifice confirmabar eorum testimoniis, qui ut Cinganos ad melius vitae genus revocarent, operam navaverunt. E quibus CRABBIUS, cum Anglorum Cinganos longe indoli praestantiores statuatur, quam qui in continenti degunt (2), vereor ut de his iniquius judicaverit; quum, cum in-

(1) Conf. CRABB Op. cit. pag. 55 et 56, et Diarium Gazette des Tribunaux, Janvier 1836, N°. 3252. sub rubrica: » Imputation à une bande de Bohémiens, de l'enlèvement de deux enfans. Recit romanesque, impostures grossières."

(2) Conf. CRABB, Op. cit. pag. 49.

genii morumque ratione habita, eandem utrique stirpem referre videantur. Verum quum data opera de Anglorum Cinganis cognovisset, eosque longe quam fama ferebat praestantiores reperiisset, ejus potius exemplo docemur, quantum rei diligens cognitio valeat, ad graves istas depellendas criminationes, quibus infelix ista natio hactenus afflicta succubuit. Nec tamen disertius hîc meam elocutus sum sententiam; ardua enim res et periculi plena, pervulgatis inveteratisque obviam ire erroribus.

DISSERTATIO HISTORICO-JURIDICA

DE

CINGANIS SIVE ZIGEUNIS.

CAPUT I.

HISTORIA ET VITAE GENUS CINGANORUM.

SECTIO I.

DE NOMINE ET ORIGINE HUIUS GENTIS.

§ 1.

De variis nominibus hujus gentis.

Nemo est qui nesciat, gentium populorumque appellationes saepissime a pristinis, quas incoluerunt, sedibus manasse: neque tamen hinc semper et ubique firmum satis argumentum ad cujusque gentis originem indicandam repeti potest. Variis enim nonnumquam et diversis

nominibus idem populus insignitur : quae nominum varietas quum vicissim multum habeat praesidii ad huius populi historiam , per varia tempora variasque rerum vicissitudines persequendam; nos quoque in diversa nomina , quibus gens, de qua nunc agitur, insignita reperitur , accuratius inquiremus.

Primo loco memoranda sunt nomina Latina , quae in Actis authenticis antiquioribus memorantur; deinde ea nomina , quae (me saltem iudice) minus ipsi huius gentis origini conveniunt, enumerabimus; denique nomen quo apud Turcos nominari solent , trademus , quippe quod maxime huius gentis origini consentaneum videatur.

Latine vocantur Zingari (1), Cygani (2), Czingani (3), Czigani (4), Cigani (5) et Czingari (6). Apud THOMASIIUM vocantur Cingari (7), FRITSCHIUS eos indicat nomine Zygenorum (8).

In partibus Europae Septentrionalibus, Suecia v. g.

-
- (1) GRELLMANN , Historischer Versuch über die Zigeuner, Göttingen 1787. Beilage I.
 - (2) GRELLMANN , Beilage II.
 - (3) GRELLMANN , Beilage II.
 - (4) GRELLMANN , Beilage III.
 - (5) GRELLMANN , Beilage IV.
 - (6) GRELLMANN , Beilage V.
 - (7) GRELLMANN , Op cit. pag. 121.
 - (8) GRELLMANN , Op cit. pag. 121.

Dania et Ducatu Mecklenburgiae vocantur Tatari; apud Anglos, Lusitanos et Hispanos, eorum originem ex Aegypto repetentes, occurrunt nomina Gitanos (1), Gypsies (2), et apud Gallos, Egyptiens (3); Hungaris atque in Transilvania vocantur (4) Pharao-Nemsetzeg, quod nomen et Aegyptiacae originis suspicionem continere videtur. Apud nostrates cogniti fuerunt nomine *Heydenen*, uti inter alia patet ex suavi carmine CATSII nostratis, quod inscribitur *Het Spaansch Heydinnetje* (5).

In maxima autem parte Europae invaluit nomen *Zigeuners*: cujus nominis orthographia tamen pro variis regionibus paululum diversa fuit; sic v. g. in ipsa Germania vocantur *Zigeuners* (6), in Moldavia et Wallachia *Cigani*, in Italia *Zingani* sive *Zingari*, in Russia *Tziganes*, et in Turcia *Tschinganes*.

(1) SWINBURNE, Travels trough Spain, London 1779 pag. 229.

(2) Historical survey of the Gypsies, by JOHN HOYLAND, York 1816 pag. 1.

(3) PASQUIER, Recherches sur la France, Lib. IV cap. 12 pag. 361.

(4) KOGALNITCHAN, Esquisse sur l'histoire, les mœurs et la langue des Cigains. Berlin 1837.

(5) Lectu dignissimae sunt adnotationes, quae huic carmini subjiciuntur; in editione CATSII, quae forma maxima prodiit, Tom. II. pag. 12.

(6) Sunt, qui hanc denominationem derivandam judicent a nomine, quo pristinis temporibus in Germania Errones vocari solebant; nimirum *Ziehe-Gauner*: quae tamen derivatio nobis longius uaesita, atque proinde non admittenda videtur.

Apud Mauros et Arabes designabantur denominatione Charamorum: quae appellatio potius convicium habendum est, quoniam respondet nomini, quo latrones et fures indicantur; in Aegypto, unde, perperam me iudice, eorum origo repetitur, vocantur Ghasiae (1); in Bucharia dicuntur Djaii (2); Damasci et Tripoli, Nauwara; et in urbe Aleppo Kurbad (3): in Persia Indi nigri (*Zwarte Indiers*) dicuntur nomine Persico (4) Sia Hindou. Gens autem ipsa propria sibi haec nomina tribuit, Sinte, Mellele et Melleli-Tschell et Romnischell. Quae ultima denominatio occurrit apud KOGALNITCHAN (5).

Cum ex hisce variis nominibus nomen quoddam eligendum esset, illud praeferendum censui, quo Turcae eos indicant, nimirum Tschinganes: quippe quod nomen maxime convenit nomini turbae hominum ex India septentrionali-occidentali a Timur Beg expulsae, quae turba hominum primam originem huic genti dedisse

(1) NIEBUHR's Reize vertaald, Amsterdam 1774, I Deel pag. 177.

(2) GRELLMANN, op. laud., pag. 20, 21.

(3) Ibid.

(4) TETZNER, Geschichte der Zigeuner, Weimar und Ilmenau 1835, pag. 7-17, et Deutsch Zigeunerisches Wörterbuch von BISCHOFF, Ilmenau 1827, pag. 2.

(5) Conferatur KOGALNITCHAN, op. laud. pag. 23, cetera nomina occurrunt in opere auctore BISCHOFF jam supra laud. pag. 2, conferatur etiam GRAFFUNDER, Über die Sprache der Zigeuner; eine grammatische Skizze, Erfurt 1835.

videtur; hanc saltem opinionem plurimi viri docti, qui dedita opera in hujus gentis originem inquisiverunt, tuiti sunt. Huc accedit, quod caeterae denominationes, apud alias gentes vigentes, notam characteristicam contineant, qua constat, eas ipsas a primaria hac denominatione esse derivatas. Excipienda tamen sunt nomina, quae iis tribuuntur ab illis, qui eorum originem, falsa opinione in errorem abrepti, ex Aegypto repetunt.

§ 2.

De nonnullorum opinionibus circa Cinganorum originem.

Haec opinio, quae huic genti eandem cum gente Aegyptiaca doctissima atque artibus expolitissima stirpem tribuit, quamquam nostra non sit, eo minus negligenda est, quo acriores olim nacta est defensores. THOMASIVS in primis, qui in dissertatione de Cinganis data opera in hujus gentis originem inquirat, tribus his potissimum usus est argumentis, ut merito hujus gentis ex Aegypto repeti originem comprobet.

Primum est testimonium, quod de se ipsa haec gens ferre solebat; cui testimonio fidem habendam esse vult

THOMASIIUS, utpote profecto ab honestis et fide dignis hominibus, quales publica auctoritate agniti erant a variis Principibus, quique propterea ipsis donaverant Litteras liberi commeatus (*Vrijbrieven*). Secundo, urget argumentum petatum e moribus eorum et vitae genere, cum antiquorum Aegyptiorum moribus conveniente; magnam denique similitudinem in praesidium vocat, quae nomen Aegyptiorum inter hujusque gentis appellationes intercedit. Ipsorum tamen hac in re testimonium eo magis vi destituitur, quo ipsi incertiores in origine sua tradenda vacillant, uti docetur in opere Muratorii, *Scriptores rerum Italicarum*, T m. XIX. pag. 890.

Universe autem omnia haec argumenta ad probandam originem Aegyptiacam minoris momenti nobis videntur. Quod ad primum enim attinet, quo judicantur homines probi, honesti, et fide digni, illud profecto multas patitur exceptiones; quod docent varia edicta, quibus gravius in hanc gentem animadversum est, propter fraudes et machinationes, quibus caeteris hominibus imponere censebantur. Statim post primum hujus gentis adventum idem judicium de iis fertur in antiquis chronicis (1) (quae originem quoque Aegyptia-

(1) Conf. KRANZ, *Sachsische Chronick*, Buch II cap. 2 bl. 239, et AVENTIN, *Annales Boior.* Buch VIII pag. 835.

cam in dubium vocant); sic v. g. Basileae, populo publica auctoritate consilium datum fuit, ne se fraudibus hujus gentis decipi pateretur (1).

Neque praeterea illae Litterae liberi commeatus eorum probitatem aut bonam fidem extra omnem dubitationem collocare possunt: haec enim donatio aut facta est statim post eorum adventum, cum nondum satis cogniti erant; aut etiam iis in regionibus ubi insignis eorum numerus, justum metum Principi incutiens, has Litteras quasi invito extorquebat.

Secundo contendit, eorum mores cum Aegyptiacis convenire, praecipue ratione vestitus habita et ad divinationem proclivitatis. Sed probatio de vestitu difficillima semper erit; pauperes enim sese amiciebant quocunque vestimento, quod forte invenerant. Neque major vis tribuenda est argumento petito ex divinatione. Haec enim ipsis non tantum cum Aegyptiis, sed cum quavis alia gente communis est: ubique enim et apud omnes populos, tam orientales quam septentrionales, studium divinationis observari licet: sua enim cuique sunt arcana: quin imo, si ex hujus gentis studio divinationis aliquid conjicere liceat, probabilis fieret origo ex India sive Oriente: ibi enim maxime illa pars divina-

(1) Conf. JOH. VON MÜLLER, Geschichte der Schweizerischen Eidgenossenschaft, Leipzig, 1825, pag. 111-113.

tionis colitur, quae sub nomine chiromantiae cognita est (1), cui Cinganos praecipue operam dedisse, inter omnes constat.

Ultimum denique argumentum, petitum ex convenientia nominis, adeo longe quaesitum nobis videtur, ut omni specie veritatis careat. Contendit nimirum THOMASIUS, *Zigeuner* et *Aegyptier* idem esse vocabulum; quod ut probet ita ratiocinatur: Hispani pro *Aegyptianer*, omissa prima syllaba, dicunt *Gytanos*: et Germani, inquit, omiserunt utramque primam syllabam, unde *Aegyptianer* fiebat *Cyaner*; cui vocabulo, ad collisionem duarum vocalium evitandam, interposuerunt literam *G*, unde ortum est *Zigener*, eo modo quo pronunciant *Italiener* pro *Italianer*; quum autem Germani praeferrant diphthongum, pro *Zigener* dixerunt *Zigeuner*.

Eandem vero opinionem tuitus est GRISELINUS (2), qui tamen ad difficultates evitandas, quibus defensio originis Aegyptiacae purae premitur, confugit ad commixtionem statuendam Aegyptiorum, Aethiopum et Troglodytarum, ut ita omnia, quae in hujus gentis moribus et vitae genere minus cum Aegyptiis conspirent

(1) A view of the History, Literature, and Mythology of the Hindoos, by WILLIAM WARD, London 1822, Vol. I p. 206.

(2) Conf. GRISELINUS, Versuch einer Geschichte des Temeswarer Banats, pag. 199-212.

tribuat mixtae illi origini Aethiopum et Troglodytarum. Caeterum primum argumentum repetit ex iis quae indoli hujus gentis et Aegyptiorum communia sunt: v. g. proclivitas ad tristitiam sive melancholiam (1), porro quod utraque gens sit furibunda, saeva et impetuosa: quae licet omnia vera sint, tamen eo non valent, ut ipsam originem Aegyptiacam probent. Illae enim notae characteristicae communes sunt omnibus populis Orientalibus, atque tam apud Judaeos quam apud Arabes observantur. Secundo urget convenientiam cum Aegyptiis: quae tamen a nemine, praeterquam a GRISELINO ipso agnoscitur; nimirum affirmat hanc gentem sese a nonnullis cibis abstinuisse, a quibus ipsi quoque Aegyptii prohibebantur, nec non eos ad instar Aegyptiorum, certis temporum intervallis jejunia celebrasse: sed praeterquam quod nemo praeter GRISELINUM hanc traditionem referat, rei fides valde etiam infirmatur, quum caeteri auctores affirmant hanc gentem quovis genere cibi, sine ulla distinctione, usam fuisse.

Denique ad eorum consuetudinem mendicandi et va-

(1) Haec proclivitas ad tristitiam negatur tamen a GRELLMANN: a quo tamen auctore hoc loco mihi liceat dissentire; quoniam recentiores auctores rem prorsus confirmant. Conf. THEOD. POSSART in 's Ausland 30 Sept. 1836, et ROBERTS in opere The Gypsies, their origine, continuance, and destination, London 1836, pag. 77.

ticinandi provocat. De divinatione aut vaticinatione, argumento vano atque huc non pertinente, non est quod pluribus moneamus; quippe quod jam supra a nobis refutatum sit: sed ipse ille mos mendicandi (quem **GRISELINUS** ipsis tribuit) a multis in dubium vocatur: et revera hujus gentis superbia et arrogantia videtur consuetudinem mendicandi rejecisse (1), qua enim consuetudine profecto nil excogitari potest, quod magis homines humiliores et abjectos efficiat. In eundem quoque errorem incidit **VOLTARIUS** (2), putans hanc gentem convenire cum sacerdotibus Isidis in Italia, quoniam et hi divinationi et mendicitati operam navare solebant. Haec pro instituti nostri ratione sufficiant ad opinionem **GRISELINI** refutandam: qui autem accuratius hanc cognoscere velit, adeat opus citatum **GRELLMANNI**, sed praecipue **SULZERUM**, qui dedita opera argumenta **GRISELINI** refutavit.

Argumenta **SALMONIS** (3), qui eandem de origine opinionem defendere conatur, silentio a nobis praeteriri possent (praecipue quia hanc quaestionem leviter tan-

(1) **ELSNER**, Über die Zigeuner in Siebenbergen, in 's Ausland 22 Oct. 1836 et **SAMUEL ROBERTS** op. cit. pag. 79.

(2) **VOLTAIRE**, Essai sur les mœurs et l'esprit des nations, Genève. Tom. IX pag. 315.

(3) **SALMON**, Heutige Historie, oder Gegenwärtiger Staat des Türkischen Reichs, Th. I sect. 319.

git); nisi praeter argumentum a colore cutis peti-
tum, nova quoque uteretur auctoritate, nimirum Actis
Parliamenti (Parliament Acten) tempore Henrici VIII
in Anglia conditis, quibus haec gens nomine Aegyp-
tiorum designatur. Quae tandem, quaeso, istius argu-
menti potest esse auctoritas, si certis historiae testimo-
niis adversetur? Probat tantummodo, tunc temporis
illud nomen in usu fuisse; quo ducti, hujus instrumenti
auctores nomen usurparint, quod usu et norma lo-
quendi receptum erat.

§ 3.

Refutatio opinionis SAMUELIS ROBERTSII de eorum origine Aegyptiaca.

Haec opinio de hujus gentis origine Aegyptiaca, nu-
perrime strenuum defensorem nacta est Anglum doctis-
simum ROBERTSIUM, in ejus opere quod inscribitur: *The
Gypsies, their origine, continuance and destination.*
Atque novo prorsus argumento pro origine Aegyptiaca
hicce auctor usus est: scilicet prima vaticinia, quae
JESAIAS JEREMIASQUE in gentem Aegyptiacam ediderunt,
ita ad eventum perducta putat, ut hinc vagabunda

Cinganorum vita explicanda sit. In libris enim harum prophetarum varia vaticinia occurrunt, quibus Aegyptiis non quidem excidium minantur, verum ejus modi rerum conversionem, ut sedibus suis excitati per totam orbem exsules abigerentur. Omnes illas prophetias, quae forte ex usu loquendi orientali metaphorico vel hyperbolico intelligendae sunt, sensu historico ad literam explicat; et probare conatur, omnia quae illis vaticiniis continentur, prorsus convenire fato et vicissitudinibus quas deinde gens Cinganorum subire coacta est.

Hic, quum persuassimum sibi habeat penes se justam esse normam, ad quam haec redigenda sint vaticinia, cupide ad eam, quam sibi sumserat opinionem, probandam progreditur, spretis omnibus, quibus argumentum premitur difficultatibus, omniumque eorum quae ad everendam suam sententiam objici possunt, prorsus oblitus. Inter has difficultates una tamen sese offert, quam et ipse sensit, quamque ut evitaret, novas conjecturas conquirere conatus est: defectus nimirum cujuscunque memoriae hujus gentis per duo millia annorum, nec minus regionum ignorantia, in quibus per hoc tempus degere potuerit. Si enim ex Aegypto victoriis Nebucadnesari expulsi sint, ab eo inde tempore usque ad tempus, quo primum in Europa apparuerunt, tot annorum spatium circiter elapsum videmus. Quum igitur nulla trium partium orbis terrarum regio ipsis attribui

possit, confugit ad novam orbis terrarum partem, Americam, et conjicit, eos incolas fuisse ingentium illarum regionum, quae nobis demum sub ditione Montesumae cognitae esse coeperunt. Ex narratione DUPAIXII (1) notum est, hodiernis temporibus in iis regionibus insignia rudera, monumenta vetustatis, reperta fuisse, quorum ingens moles et artificiosa aedificatio incertam tamen reddit omnem de istorum monumentorum auctoribus sententiam. Huc igitur confugit, putans haec monumenta originem debere populis Nomadicis, olim ex Aegypto fugatis: ad quam opinionem confirmandam argumentum petit ex opere *Foreign Quarterly Review*, *October* (1836); ubi docetur, apud Mexicanos traditionem superesse, haec monumenta condita fuisse a gigantibus, qui Aedificatores ambulantes (*wandering Masons*) vocari solerent: illos autem gigantes stirpem putat Principum Pastoralium (*the Shepherd Kings of Egypt*) ex Aegypto ejectorum; quos rursus quadam necessitudine contineri putat cum ENAKAEIS Syris, oscis Hetruscis, PELASGIS Graecis, veterumque poëtarum TITANIBUS. Hi omnes (ipso iudice) quasi in unum cöaluerunt, et post vitam erraticam, et longas peregrinationes per orbem antiquum, tandem in quartam partem orbis terrarum

(1) Conf. *Antiquités Mexicaines, Relations des trois expéditions du Capt. DUPAIX, par WARSDEN, Paris 1834.*

appulerunt: atque ex hisce gentibus orta fuit haec gens Cinganorum, quae aliquando rursus in Europam remigravit. Quidquid autem de hac opinione statuatur, duplex semper manebit difficultas, quam tollere ipse auctor numquam poterit; nimirum modus quo in novum orbem migraverint, nec non modum quo inde redierint. Quae difficultates, si tolli nequeunt, omnem veritatis speciem huic sententiae auferunt: praeterea vero in hac opinione, qua originem repetit a Principibus Pastoralibus, ipse sibi repugnat; nam ex historia constat hosce Principes jam diu ante tempora Nebucadnesari et Cambysis expulsos fuisse ab aliquo, cui nomen tribuitur Aleza-Phragmutosi (1); et si proinde Cingani hinc originem suam deducere debeant, omne quod ex vaticiniis JESAIAE et EZECHIELIS repetitur praesidium corruat necesse est. Ne autem in Theologicas aberremus disputationes, pro instituti nostri ratione, haec monuisse sufficiat: secundum optimos Sacrae Scripturae interpretes, omnes illas Prophetias de oppensione et expulsionem gentis Aegyptiacae eventum nactas fuisse, quum Nebucadnezzarus post varias victorias totam Aegyptum suo subjecit imperio (2).

(1) Conf. FLAVIUS JOSEPHUS contra APIONEM, Lib. I cap. 14.

(2) Conf. VAN DER PALM, adnot. ad Ezechiel. XXXIX; et Philologisch kritischer Commentar über den Jesaia, von GESENIUS, I Th. 2 Abth. cap. XIX.

Varia argumenta, quae a variis auctoribus pro origine Aegyptiaca afferuntur, exposuimus et pro viribus refutavimus: unicum autem argumentum, quod fere omnium hujus opinionis fautorum commune est, peti- tum e propria ipsius gentis de origine Aegyptiaca ad- sertione, jam supra abunde quoque a nobis refutatum putamus. Verum quamvis forte negari nequeat aliquod pondus huic argumento superesse, aliud longe majoris momenti, et quod refutari me iudice nequit, contra has opiniones ducitur ex maxima diversitate, formae totius habitus corporis et singulorum membrorum, quae gentem inter Cinganorum et Aegyptiorum spectatur; quod discrimen melius apparebit, si inter utrumque comparatio instituatur.

Omnes Cingani gaudent habitu corporis medio, neque majore neque minore; membris formosis, ca- pillis longis, nigris et valde nitentibus; fronte alta et in arcum flexa, oculis fuscis, naso quidem longiore at formoso, mento rotundo, atque digitis oblongis; verbo, corpus ipsis est ad speciem pulchrum. Quam- quam autem haec, in quibus cuncti consentiunt auc- tores, impugnari nequeunt, insigniter eadem res confirmatur testimonio et auctoritate auctoris KOGAL- NITCHAN; qui ipse e Moldavia oriundus (qua in regione adhuc Cingani frequentes adsunt), de hujus gentis pulchritudine testimonium perhibet, quod hic non

adscribere non possum. Testatur autem de iis, hisce verbis (1):

» Quoiqu'ils ne soient pas d'une haute stature, ils
 » sont très bien bâtis, de sorte qu'on peut étudier la
 » plastique en les voyant, leur poitrine et leur dos
 » sont formés dans la plus belle proportion, et leurs
 » bras, ainsi que leurs jambes, dans les règles les plus
 » sévères de la beauté parfaite. Lorsqu'on les voit
 » nûs on croit avoir devant soi les plus belles statues
 » Grecques."

Sed quantum ab hac imagine pulchritudinis distat deformis aspectus Aegyptiorum antiquorum; saltem quem statuæ et sculpturæ (*Bas-reliefs*) repertæ nobis exhibent. Secundum has enim Aegyptii fuerunt capite brevi et lato, ossibus zygomaticis protuberantibus, labiis tenuibus, naso simo, pedibus introrsum flexis, cruribus curvis, suris tenuissimis, brachiis curvis laxè dependentibus: de capillis difficile est iudicium ferre, quia plerumque operto capite statuæ et imagines occurrunt: e paucis autem quæ nudo capite exstant, conjici licet capillos maxime convenisse capillis Maurorum, adeoque fuisse breviores, et crispes (2).

(1) Conf. KOGALNITCHAN op. cit. pag. 19.

(2) Conf. Costume of the Ancients by THOMAS HOPE. London 1812. Vol. II. p. 1. Conf. etiam Researches in to the Physical History of Mankind, by JAMES COWLES PRICHARD. Lond. 1826, Vol. I. p. 328.

§ 4.

Aliorum quoque opiniones refelluntur.

Quoniam haec gens omni societatis vinculo carens et a reliquis hominibus disjuncta, per omnes tamen populos sparsa erat, fieri aliter non potuit, quin in omnibus Lexicis historicis aut geographicis, nec non in multis Itinerariis, ejus mentio fieret: sed quum in paucis abjecta esset gens, et ab omnibus contemptui habita, multis scriptoribus non operae pretium visum est, accurate aut data opera in eam inquirere; atque hinc necessario plurimae illae opiniones et absurdae conjecturae de ejus origine et historia fluxerunt, quas enumerare omnes, taediosum atque inutile foret opus. Hinc mihi sufficere videtur, hîc verbo tantum memorare opiniones eorum, qui, aut Judaicam, aut Tartaricam, aut Africanam originem defendant.

Primo loco sese nobis offert opinio doctissimi WAGENSEILII (1), in Opere, quod inscribitur Synopsis Geographiae. Quae opinio, licet falsa nobis videatur, docto

(1) WAGENSEILII, Pera. Loculamentum II., Tom. II. pag. 163.

auctori adeo placuit, ut sibi ipse quasi gratuletur, quod hanc originem invenerit atque extra omnem controversiam posuerit, his verbis: »cum multum denique cogitatione in omnes partes me versassem, tandem in primorum Zigenorum vera cubilia incidisse me non tam spero quam confido, ac proinde omnino pro certo hoc dico, edico, primos Zigenos Judaeos fuisse.”

Ejus argumentum huc redit: dirissima pestilentia quae anno 1348 totam fere Europam vastavit, novae persecutioni gentis Judaicae causam praebuit. Plebs enim, a Principibus et Nobilibus, infelicium Judaeorum (qui innumerabilia mala hoc medio aevo tolerare cöacti erant,) opibus et divitiis inhiantibus, ad novas persecutiones incitabatur, quasi ista gens venenum fontibus miscuisset nec non aërem infestasset: hinc milleni, sublata omni judicii forma, capite plectebantur, reliqui ut diram hanc sortem et crudelissimam hanc persecutionem evitarent, confugere in sylvas et cavernas cöacti erant. Quibus in locis abditis prae metu remanserunt usque ad annum 1417; quo tandem prodire ausi sunt, e re sua judicantes (ne detegerentur) propriam quamdam linguam a cunctis ignoratam constituere, et prae se ferre fictam illam originem ex Aegypto, unde expulsi forent, quum recusassent Mariam cum infante suscipere; hoc facinus ut expiarent, ipsis narrantibus, damnati erant ad vitam vagabundam per sep-

tem annos; atque hi Judaei (secundum hunc auctorem) sunt illi erronei, qui postea sub nomine Cinganorum per totam Europam sparsi reperiuntur. Licet huic sententiae cavernae quae in Germania adhuc inveniuntur aliquid addere pondus videatur, nec non convenientia coloris cutis et capillorum cum Judaeis, ac consonans significatio quorundam verborum Cinganorum et Hebraicorum; argumenta tamen quae in contrariam partem afferri possunt, graviora nobis videntur. Primo enim, incredibile est, tot homines ab anno 1348-1417, id est, per spatium septuaginta annorum latuisse, neque usquam terrarum detectos fuisse. Deinde, quamvis colore cutis et capillorum aliquantum cum Judaeis conveniant Cingani; toto caelo tamen utraque haec gens a se invicem distat, si totum habitum corporis spectes.

Denique argumentum ex convenientia quorundam verborum Hebraicorum et Cinganorum petitum revera nil probat; non enim ea verba ex ipsa lingua Cinganorum petita sunt, sed ex Lexico quod inscribitur *Rothwelsch Grammatik*, auctore PHILANDRO VON SITTENWALD: quae lingua, Germanice *Rothwelsch* (Gallis *l'argot*, nobis *Bargoens, dieventaal*), forte quaedam verba a Cinganis desumta et linguae Hebraicae communia continere potest; sed contempta illa lingua maxime diversa est a puro Cinganorum idiomate. Totum argumentum igitur cadit; non enim instituitur comparatio linguam

Cinganorum inter et Hebraicam; at Hebraicam linguam inter et aliam, ab Cinganorum lingua valde diversam.

Originis Tartaricae defensores putant hanc gentem occasione excursionum et victoriarum Tartarorum sub Timur Beg, ab hoc duce sese separasse, tempore quo totam Asiam occidentalem invaderet sibi subjugaret. Negari sane nequit, duo argumenta, quae pro hac opinione afferuntur, speciem quamdam veritatis prae se ferre: nimirum quod nomen unius primorum ducum Cinganorum *Zindelo* sive *Zundel* vocatur, quod nomen valde convenit voci *Dschinges*, quae rursus originem debet nomini proprio *Dsongares* aut *Dsongari*, quo nomine gaudebat dux sive princeps turbae cujusdam Mongolorum; secundo, mirum in modum tempus victoriarum ducis Timur Beg convenit tempori primi adventus Cinganorum in Europam.

Sed contra hanc opinionem valet, quod absurdum videri possit, hanc gentem se a suis separavisse ipso momento, quo fortuna armis faveret; praeterea, neque sermo Tartarorum, qui est hodiernorum Turcarum (1),

(1) Conf. PALLAS, Sammlungen Historischer Nachrichten über die Mongolischen Völkerschaften, Petersburg 1776, 1 Theil pag. 2, et KLAPROTH, Reise in den Kaukasus und Georgien in den Jahren 1807 et 1808, Halle und Berlin 1814, Th. 2 pag. 489.

cum lingua Cinganorum convenit (paucis licet exceptis): magna insuper differentia est ratione tum corporis habitus atque vultus tum animi; raro enim apud Tartaros fabri adeo periti occurrunt, quales apud Cinganos inveniuntur: atque ab altera parte Tartari gaudent animo forti et bellicoso; Cingani accusari solent segnitiei et ignaviae; quae tamen accusatio fortasse a nonnullis nimis urgetur.

Superest, ut moneamus de origine Africana; quae praecipue defenditur ab HERBELOT in Opere *Bibliothèque Orientale*: quamvis doctus ille auctor non valde accuratam inquisitionem in gentem contemptui habitam, quae forte ipsi non accurata inquisitione digna videbatur, instituere conatus sit. Argumentum praecipuum petit ex voce *Zeug* qua Arabes indicant regionem *Zanguebar* cujusque incolas Persae vocant *Zeughi*, quam gentem sedibus exturbatam et fugatam, ejusque ducem Zaheb al Zeug interfectum esse putat a Muvaffet Chalifa, fratre celeberrimi Mohamedis; huic autem opinioni non convenit tempus quo haec gens subacta et fugata est, annus nimirum post C. N. 875, Hegirae 270, quum primus Cinganorum in Europam adventus inciderit in annum 1417.

Hoc argumentum, e chronologia petitum, abunde hanc opinionem refutat: quae et praeterea refellitur magno discrimine, quod observatur pulchrum habitum

corporis Cinganorum inter, et istum qui gentium Africarum Aethiopum et Numidarum proprius est.

§ 5.

Vindicatur origo Indica.

Superest tandem, ut eorum originem Indicam vindicemus et defendamus variis illis argumentis, quibus hodie illa opinio, quasi verosimillima, a pluribus recepta est.

Si enim de origine incerta gentis quaestio est, profecto, ad eum solvendam, confugiendum est ad cognitionem linguae; et quo magis hanc linguam cum illa alterius populi convenire videmus, eo certius statui licet, utramque illam gentem ab initio ejusdem fuisse originis. Minime enim lingua res est censenda ab hominum arbitrio dependens: quum multa sint quae necessario linguae indolem et characterem constituere debeant v. c. aeris et soli temperies; ita enim populi meridionales plurimis uti possunt vocalibus, septentrionales contra consonantibus; praeterea diversa lingua nexa est e diversis, quas aut ipsum solum sponte sua profert, aut hominum singulorum natura sibi requirit, rebus. Unde sequitur, si duo populi ratione linguae cognati sint, illos etiam ab initio ejusdem fuisse originis.

Praecipuum igitur argumentum pro origine Indica petendum est ex mira convenientia linguae Cinganorum cum lingua Sanscritica, nec non cum lingua Hindostana quae proxime cum ea conjuncta est (1): cui accedit,

(1) Quanti momenti foret accurata in Cinganorum linguam inquisitio, ejusque cum lingua Sanscrita instituta comparatio, bene perspectum habuit Societas Harlemensis, quando anno 1835 (vid. Letterbode 26 Junij 1835), urgente Viro Celeb. HAMAKER, hanc proposuit quaestionem:

» Men beschouwt het tegenwoordig als uitgemaakt, dat het
 » zwerwend volk der Heydens (Zigeuner) van Indischen oor-
 » sprong is. Intusschen is het bewijs dat men voor die stel-
 » ling in de overeenkomst van de taal der Heydens met een
 » of anderen Indischen tongval meent te vinden, opgemaakt
 » in eenen tijd toen men van de Indische talen zoo goed als
 » niets wist. Derhalve vraagt de Maatschappij: wat leert
 » het kritisch onderzoek der Grammatica en Lexicographie
 » van de taal der Heydens, wegens hare ware of vermeende
 » verwantschap met het Sanskrit, het Prakrit, het Pali, of
 » eenige andere thans bekende Indische Dialekten; en zoo
 » het blijken mogt, dat zoodanig eene verwantschap niet be-
 » staat, met welke andere taal of talen heeft die der Heydens
 » eene duidelijke en bewijsbare overeenkomst? — De Maat-
 » schappij verlangt dat men zich bij dit onderzoek niet tot het
 » Duitsch Zigeunerisches Wörterbuch von Doct. BISSCHOFF,
 » Ilmenau 1827, en de werken aan het hoofd van het boek
 » aangehaald, bepale, maar vooral ook de woordenboeken
 » der verschillende Europese talen, bijzonderlijk die der
 » Spaansche, vlijtig onderzoekte, ten einde met het dialect-
 » verschil van de taal der Heydens eenigzins bekend te worden.”

Cujus quaestionis commemoratio rursus in memoriam vocat
 flebile desiderium Clarissimi HAMAKERI, quo solerte, docto,
 atque acuto linguarum investigatore, numquam digniorem
 responsorem habitura fuisset illa quaestio.

classes humiliores Indorum iisdem fere moribus et caractere praeditos esse, qui apud Cinganos observantur.

Doctissimus GRAFFUNDERUS universe quidem observat, acres istos sonos gutturales, tam linguis Sanscriticae et Hindostanae, quam Cinganorum communes esse (1): at vero haec observatio, licet in universum vera sit, nondum tamen nimis urgenda est; quia ipsa scientia grammatica linguae Cinganorum maximam partem adhuc desideratur. Quare potius confugiendum est ad vim et significationem singulorum vocabulorum utriusque linguae, inter se comparatorum. Hanc comparisonem multi Viri Docti hoc aevo instituerunt.

RICHARDSONUS seriem exhibet quinque fere paginarum singulorum verborum, quae et in lingua Hindostana et in lingua Cinganorum ejusdem sunt significationis (2); et GULIELMUS MARSDENUS data opera instituit comparisonem inter linguam Hindostanam et linguam Cinganorum, tam eorum qui in Anglia, quam qui in Turcia degebant (3), quae quoque comparatio egregie hanc opiniorum de origine Indica confirmat.

Nec minus GRELLMANNUS (4), scriptor de historia hujus

(1) Conf. Allgemeine Bemerkungen über die Zigeuner Sprache, Op. cit. pag. 49, 52.

(2) Asiatic Researches. Vol. VII. pag. 470.

(3) Conf. MARSDEN, in Archaeologia Britannica, Vol. VII, pag. 386.

(4) Conf. GRELLMAN, Op. laud. pag. 233.

gentis omnium optime meritis, in opere de Cinganis, auctoritate Doctorum Grammaticorum BUTNERI et RUDIGERI, seriem verborum linguae Hindostanae et linguae Cinganorum ejusdem significationis exhibet; prioribus illis quas memoravimus multo locupletiores. Quibus testimoniis addendum est illud Doctissimi historici JOANNIS MULLERI (1), qui eidem opinioni favet. Quae igitur omnia arctam cognationem inter utramque linguam abunde probant.

Ne autem quis objiciat, non unam et propriam omnium Cinganorum esse linguam, sed Cinganum Anglum (*Gypsy*) alio sermone uti quam Cinganum Hispanum (*Gitano*), aut quam Cinganum e Turcia (*Tschinganes*); observandum est, accuratam inquisitionem in linguam Cinganorum, in diversis regionibus degentium, prorsus confirmasse, revera unam eandemque eorum linguam esse (2). Egregie hoc confirmatur a docto quodam Anglo in Russia peregrinante, qui Cinganos (*Tziganes*) in Russia degentes allocutus est sermone quo Cingani in Anglia (*Gypsies*) utebantur (3). Ille non

(1) Conf. JOANNES VON MULLER, Op. cit. l. c.

(2) Conf. MARSDEN, Op. cit. l. c.

(3) Conf. das Ausland Septemb. 1835, die Zigeuner in Russland und Spanien. Auszug aus den Briefe von einem Englischen Gelehrten. Conf. etiam Voyage dans l'empire Ottoman, l'Égypte et la Perse par OLIVIER, Tom. IV. Chap. 7.

tantum ab iis intelligebatur, sed socius ejusdem gentis ab iis aestimabatur, qui post longas peregrinationes per regiones remotas, Turciam et Chinam, tandem ad eos pervenisset, trans ingens illud mare, quod ab iis *Pane* vocari solet. Quae omnia igitur satis probant, hujus gentis linguam propriam semper servatam fuisse, quamvis ipsi in regionibus diversis et distantibus, sive Septentrionalibus sive Meridionalibus, vagarentur.

His addenda sunt testimonia doctissimi Episcopi cui, propter doctrinam et studium in paucis diligens, magna fides habenda est. Hicce Auctor linguarum Persicae atque Hindostanae peritissimus, ad ripam fluminis Gangis in India offendit castra Cinganorum, quae copiose atque accurate descripsit. Inter alia autem praecipue haec memoranda sunt: »On est fondé à »croire que l'Hindoustani est la langue, qu'ils parlent »dans toutes les contrées qu'ils parcourent. Ici le fait est »constant, il en est de même en Perse." (1) Quod ut confirmet, allegat testimonium Equitis Angli, ROUSELEY, qui cum turba Cinganorum Nomadicorum Hindostanice collocutus est: quod idem affirmatur de alio

(1) Conf. Voyage à Calcutta, à Bombay, et dans les provinces supérieures de l'Inde Britannique, pendant les années 1824 et 1825 par R. HEBER, Evêque de Calcutta, traduit de l'Anglais par M. PRIEUR DE LA COMBLE, Paris 1830, Tom. I. pag. 173.

Anglo ~~TEEN~~TMOUTHIO, qui in comitatu Angliae Norwood, eadem lingua sermonem instituit cum Cingano (Gypsie) quodam Anglo (1). Haec testimonia doctissimi hujus Angli eo majoris momenti habenda sunt, quoniam a caeteris auctoribus non memorantur, quorum profecto nemini occasio fuit istiusmodi periculi faciendi.

Quod attinet ad convenientiam utriusque linguae haec sufficiant; breviter adhuc enumerabimus notas quasdam characteristicas generales, quibus haec gens cum Hindostanis convenit. Primo loco rursus habitus corporis sese nobis hic offert. De quo HEBERUS haec memoratu digna tradit (2). »Il n'y avait pas en effet à »se tromper sur le caractère de leur race. Ici comme »en Angleterre, à cela pres de la teinte plus brune de »la peau, resultat inévitable de la chaleur du climat, »il est impossible de ne point reconnaître cette iden- »tité de nature, que nous avons eu déjà l'occasion de »signaler dans une précédente rencontre. Ce sont bien »evidemment les mêmes hommes, grands, bien faits, »élancés, avec leur yeux fendus, brillans et noirs, »leur regard sombre et leur chevelure flottante.»

(1) Conf. The Gipsies Advocate, Observations on the origin, character, manners, and habits of the English Gipsies, by JAMES CRABB, London by Nisbet Westley, pag. 17-18, et HEBER, Op. cit. Tom. I. pag. 173.

(2) Conf. HEBER, Op. cit. Tom. I. pag. 296.

Utrique genti communis est insignis atque incredibilis fere amor et pietas, qua liberos suos prosequuntur; cui mirum in modum obstat contemptus mulierum apud utramque gentem aequè reperiendus: hic autem contemptus eo procedit, ut ipsas res, quas mulieres tetigerunt, quodammodo impuras censeant (1). Praeterea communis est, sed praecipue cum inferioribus ordinibus Hindostanicis, mos divinationis et in primis chiromantiae (2); et cupiditas, qua fumum Herbae Nicotianae appetunt (3). Est et alia consuetudo, quae apud populum Hindostanum, praecipue autem apud inferioris ordinis classes, observata, etiam apud Cinganos in Europa invaluit, sed apud illos tantum qui in Hispania degunt, morem dico, mortuos non sepeliendi, sed in amnem projiciendi (4).

Huc quoque referendum est exemplum uxoris nobilis Cingani Angli, JAMES SMIDT *King of the Gypsies*, quae ardentè poscebat ut cum defuncto marito sepeliretur (5): quod profecto desiderium a moribus Europaeis maxime alienum, originem Hindostanicam

(1) Conf. GRAFFUNDER, Op. cit. pag. 59, 60, et HEBER, op cit. Tom. II. pag. 337.

(2) Conf. W. WARD, View of the History, Literature and Mythology of the Hindoos, London 1822, Vol. I. pag. 206.

(3) Conf. WARD, Op. cit. Vol. I. pag. 216.

(4) Conf. WARD, Op. cit. Vol. I. pag. 200.

(5) De hac consuetudine autem observandum est, eam unice memorari a SWINBURNE, Travels through Spain; GRELLMANNO illam non memorante.

egregie probat (1). Plura sunt quibus utraque haec gens mirifice convenit; quae omnia recensentur a GRELLMANNO, quem auctorem, si quis accuratius hanc similitudinem cognoscere velit, adeat. Ea vero, quae a nobis proposita sunt, ipsa ea sunt quae apud GRELLMANNUM desiderantur, sed quae ex aliis auctoribus hausta sunt.

SECTION II.

DE PEREGRINATIONIBUS PER EUROPAM, MORIBUS ET CONSUECUDINIBUS HUIUS GENTIS.

§ 1.

De primo huius gentis adventu in Europam.

Varia sunt testimonia, quae primum eorum adventum in Europam ad annum 1417 referunt; omnino videtur in re tam dubia illud tempus maxime veritati conve-

(1) Conf. WARD, Op. cit. Vol. I. pag. 275, et HEBER, Op. cit. Vol. I. pag. 16.

nire. De primo in Europam adventu hisce verbis testatur GEORGE PRAY (1): »certe primum omnium in Moldavia, Wallachia et Hungaria circiter annum 1417 visi sunt.” Dacia Transalpina (2) a SULZERO prima regio Europae dicitur, in qua haec gens apparuit: quum ea regio disertis verbis Hungria vocatur ab AVENTINO(3); qui et praeterea addit, Turciam, quo universi convenirent, locum iis praebuisse. Jam si reputemus fines Moldaviae iis temporibus ad Pontum Euxinum usque patuisse, atque statuamus Turciam generalem locum congregationis fuisse, hinc haud parum confirmabitur sententia de origine hujus gentis orientali. Ea praeterea vim accipit, si attendamus ad tempora quibus Timur Beg sive Tamerlan expeditiones versus septentrionem et occidentem Indiae molitus est, nec non ad harum expeditionum effectus (4). Plura millia incolarum in servitutem redigebantur, et si deinde exercitui oneri essent, aut prae magno eorum numero periculum ab iis metueretur, interficiebantur. His de causis, nec minus propter furorem, quo in terris

(1) GEORGE PRAY, *Annales regum Hungariae*, Pars IV. pag. 275.

(2) SULZER, *Beschreibung von Graubünden*, Buch. VIII. pag. 156.

(3) AVENTIN, *Schwabische Annalen*, Buch VIII. pag. 418.

(4) Initio seculi decimi quinti usque ad annum 1409 hicce Tamerlan potitus est Persia, Media, Asia, nec non imperio Mongolorum, quin imo expeditiones fecit in partes septentrionales et a septentrione-occidentales Indiae.

eorum qui Muhammedicam religionem aversabantur, omnia ferro ignique devastare solebat Timur Beg, frequentes profecto factae sunt migrationes populorum e Persia et India orientali, ferum istum victorem fugientium; de tempore autem et loco, quo per spatium illud novem vel decem annorum commorata sit haec gens, nil certi in medium proferri potest (1). Quamvis autem auctores illi fide dignissimi, PRAYIUS, ECCHARDUS, KRANZIUS, SULZERUS aliique, primum hujus gentis in Europam adventum ad hoc tempus referant; et praeterea haec opinio confirmetur omnibus, quae eodem tempore in Asia acciderunt; silentio tamen praeterire non licet testimonia eorum, qui in tempore primi hujus adventus statuendo ab illis differunt. AVENTINUS (2) illud tempus prorogat usque ad annum 1439; dum plerique eorum adventum remotiorem statuunt anno 1417. WILH. DILICHIUS (3) contendit hanc gentem jam anno

(1) Ejusdem opinionis est FESLER, in Opere quod inscribitur: Die Geschichte der Ungern und ihrer Landsassen. Leipsig, Gleisch 1816, Theil IV. pag. 1001. Qui tamen insuper addit, gentem quamdam incultam et nomadicam, antea habitantem Deltam Indi, atque ibi praecipue peninsulam Guzaret et insulam Tastam, victoriis Tamerlani coactam fuisse alio confugere: quamque gentem, quippe cui nomen fuerit *Tchinganen*, stirpem Cinganorum putat. Conferatur etiam MALTE-BRUN, Tom. IV. pag. 50, Paris chez Buisson 1813.

(2) Conf. AVENTIN, op. cit. l. l.

(3) Conf. WILHELM DILICH's Hessische Chronik, S. 229, beyrn Jahr 1414.

1414 in regionem Hessorum penetrasse. TRADESIUS narrat, Cinganos jam anno 1416 e Misnia expulsos fuisse; quin imo KOGALNITCHAN tradit, in Opere, quod inscribitur *Reliqua Manuscriptorum*, Tom. XI. pag. 103. mentionem fieri veteris chronici, cujus auctor anonymus memorat jam anno 1250 in Hungaria cognitam fuisse gentem, cui nomen erat Gungari sive Cingari.

Quamvis lubens agnoscam, tot viris doctis dissentientibus, non juvenis esse tantas componere lites; liceat tamen profiteri, mihi vero simillimam videri opinionem eorum, qui primum adventum in Europam referant ad annum 1417.

KOGALNITCHAN (1) ipse affirmat eos in Moldaviam primum advenisse anno 19 imperii Principis Moldaviae ALEXANDRI Boni, qui annus convenit 1417 nostrae aerae (2). Hinc mox sparsi sunt per Wallachiam,

(1) Conf. Histoire de la Valachie, de la Moldavie et des Valaques Transdanubiens, par MICHEL KOGALNITCHAN, Berlin. Behr. 1837, Tom. I. pag. 114.

(2) Quod etiam confirmatur a viro doctissimo FRITSCHIO, in *tractatu de Zygenorum origine, vita et moribus*. Membrum II de Zygenorum gente et origine; ubi haec occurrunt: »In eo »tamen fere conveniunt Historici omnes, quod imperante »Sigismundo Caes. qui imperio Romano-Germanico ab anno »1411 usque ad annum 1437 praefuit, Zygeni in Germaniam »eruperint.'' A. FRITSCHII, Opuscula varia, Norimbergae 1732, Tom. II. pag. 212.

Transilvaniam et Hungariam, atque eodem jam anno in Germania ad littora maris septentrionalis reperti sunt. Sequenti anno 1418, occurrunt in Helvetia, praecipue in urbe Tiguri (1); hinc profecti sunt in Italiam; memoriae saltem proditum est hunc populum Bononiae, anno 1422 commoratum fuisse. Prima eorum mentio in Gallia facta reperitur circa annum 1427, cujus anni die 17 Augusti, Lutetiam Parisiorum advenerunt (2); hinc in Angliam appulisse videntur. Res confirmatur Statuto Regni Anglici, quo mulcta 40 L. irrogatur cuivis, qui hujus gentis homines in Angliam advexerit, simulque jubetur ut sumtu publico in Franciam reducantur. Primus adventus in Angliam referendus videtur ad annum 1512, atque in Scotia prima eorum mentio occurrit circa annum 1533 (3).

Ratione habita regionum, in quas quando advenierint non constat, confugiendum est ad prima Edicta quibus in exilium abire jubentur. In Hispania jam 1492, sub imperio Ferdinandi, istiusmodi Edicta oc-

(1) Conf. JOH. VON MÜLLER, Op. cit. l. l.

(2) Conf. PASQUIER, Recherches sur la France, Lib. IV. Cap. 12. pag. 361.

(3) Conf. JOHN HOYLAND, Op. cit. pag. 78.

currunt; in Polonia anno 1578, in Hollandia 1582 (1),
et in Suecia anno 1662 (2).

§ 2.

De moribus et vitae genere.

Brevis expositio morum et consuetudinum hujus gentis, ni fallor, ejus originem, si non Indicam, tamen orientalem magis quoque confirmabit: ut autem concinne omnia, quae huc pertinent exponamus, quatuor separatim tractanda sunt. A. Corporis habitus. B. Vestitus et vita domestica. C. Indoles sive character; et denique D. Modus quo victum sibi quaerunt.

A. *Habitus externus.*

De habitu exteriori non est quod multis moneamus,

(1) Haec intelligenda sunt de ipsa Provincia Hollandia, dum antiquior eorum mentio occurrit in Gelria, uti mihi innotuit ex opere Doctissimi G. VAN HASSELT, ubi Instrumentum quoddam anni 1429, in quo hujus gentis mentio fit, memoratum invenimus; de quo instrumento conferatur quae adnotavimus infra Cap. II. Sect. 2.

(2) Conf. GRELLMANN Op. cit. pag. 200, 212.

quum satis supra a nobis sit descriptus. Sufficiat monere, opiniones GRELLIMANNI et TETZNERI, eorum vultui levitatis indicia inesse, differre ab opinione Doctissimorum ROBERTSII, KOGALNITCHANI et Viri Clarissimi POSSART (1), qui ipsis tribuunt gravem melancholiam atque severitatem. Haec autem opinio amplectenda videtur; non tantum quia maxime eorum moribus convenit, sed praecipue, quia scriptores, qui alteram opinionem tuentur, non prorsus liberi sunt a praejudicata de hac gente opinione.

Paupertas, qua vulgo haec gens premebatur, causa erat ut quaeque vestimenta induerent, quae gratis aut vili pretio sibi comparare possent; unde quodammodo difficile est, de proprio hujus gentis vestitus genere justam ferre sententiam.

Nihilominus tamen constare videtur, eos, primis temporibus quibus in Europam advenerunt, proprio vestitu gavisos fuisse. Memoratu dignissima sunt verba obvia in Edicto Ordinum Hollandiae, anno 1583 contra hanc gentem promulgato (2): »En zij die de kleederdragt der »Aegyptenaren voeren.” Quae autem ex antiquo illo

(1) Conf. ROBERTS, Op. cit. pag. 77. KOGALNITCHAN Op. cit. pag. 19, et diarium, Ausland, September 1835.

(2) Conf. Groot-Placaet-Boek, 's Gravenhage 1658. I. Deel, pag. 475. Placaat 21 Julij 1583.

vestitu remanserunt rursus originem orientalem probant. Vulgo sese amiciunt amplissimis palliis; praecipue illis placet color ruber et calceamentum flavum (1), quod etiam Turcis aliisque populis orientalibus commune est. Vestis mulierum plerumque est ampla atque discincta, ex lino aut gossypo confecta; capillos tegebant illo pilei genere, quod *Tulbant* vocari solet, crinibus tamen nexis in publicum prodibant; et quamvis, uti jam monuimus, paupertas eos coegerit omni vestimentorum genere uti quo potiri parvo pretio possent, semper tamen istiusmodi vestes expetebant, quae nitentibus coloribus et aureis aut argenteis ornamentis distinctae erant, et aegre ferre solebant, si vulgarem rusticorum vestitum induere cogerentur (2).

B. *Vita domestica.*

Vita domestica simplicissima est. Praeter tentorium, quo in habitant, exiguum tantum suppellectilem, et

(1) Quod praecipue Cingani in Wallachia et Moldavia illud genus calceamenti appetunt, forte etiam inde repetendum est, quod calceamentum flavum sit insigne Nobilium harum regionum, qui Boiars vocari solent.

(2) Conf. ROBERTS, Op. cit. pag. 84 et 121. HOYLAND, Op. cit. pag. 41. KOGALNITCHAN, Op. cit. pag. 22, et JAMES CRABB Op. cit. pag. 24 et 25. GRELLMANN, Op. cit. pag. 63.

instrumenta praecipua, quibus fabri ferrarii indigent, (quod quidem opificium fere omnes profitentur,) secum ducunt. Memoratu dignum est, eos, licet scite hanc artem ferrariam exerceant, instrumentis tantum uti rudioribus, incude, forcipe, malleo et follibus. Praeter tenuem hanc suppellectilem quaeque familia semper fere possidet argenteam pateram aut poculum religiose habitum, semperque a patre ad filium et deinceps transferendum (1).

Cinganus Nomadicus, parvo contentus, hisce omnibus asinum aut caballum onerat, et fixae sedis impatiens, de loco in locum errat, sibi suisque atque animalibus victum quaeritans. Tempus coenandi hujus gentis prorsus convenit tempori diei quo Hindostani praecipuam coenam sumere solent, nimirum vespere post solis occasum. Victus modicus Cingano sufficit; neque in cibis delicatus est, eorumve apparatus magnificat: frusta farinae, quae loco panis ipsis sunt, more orientali, cineri imposita assare solet: singulare his hominibus est, quod eorum animalium carnem, quae suo fato obierunt, carni animalium mactatorum anteponant; dicentes carnem ab ipso deo mactatam gustu praestare carni ab hominibus mactatae (2): excipiunt tamen car-

(1) Conf. HOYLAND, Op. cit. pag. 43.

(2) Conf. HOYLAND, Op. cit. pag. 154.

nem equinam, a qua semper abstinuerunt. Magni enim equos aestimant, quin imo diligunt; notatu enim dignissimum est, eos, si bonam alicui valetudinem exoptent, non pro ipso homine, sed pro ejus equis, haec vota nuncupare (1).

Ritus tam religiosi quam civiles prorsus ipsis incogniti sunt; infans recens natus lavatur, brevis fossa foditur, quae deinde aqua impletur; et nonnumquam spiritus vini (quo valde delectantur) proximis cognatis distribuitur; si forte aliquando sacramentum Baptismatis admiserunt, id ipsum tantum lucri alicujus sibi comparandi causa fecerunt.

Quod ad nuptias attinet, latissime valebat regula: *consensus facit nuptias*. Nullae enim solemnitates celebrabantur: nisi excipias Cinganos Moldaviae et Wallachiae; ubi sponsus et sponsa solebant urnam inter se invicem frangere, qua urna fracta matrimonium ratum censebatur (2). Propter arctum sanguinis vinculum pater tantum et filia nuptiis prohibentur: nullus vero alius necessitudinis gradus impedimentum nuptiis ferebat.

(1) Conf. KOGALNITCHAN, Op. cit. pag. 21, ubi haec occurrunt:
» Ils ne disent jamais: je souhaite que vous viviez heureux;
» mais: que vos chevaux vivent longtemps! »

(2) Conf. KOGALNITCHAN, Op. cit. pag. 20, vid. etiam TETZNER, Op. cit. pag. 102, unde patet hanc consuetudinem etiam aliis in regionibus apud Cinganos cognitam esse.

Erga mortuos sepeliundos nullae quoque solemnitates celebrabantur; saltem si quae sint, fere latent: quae enim memoravimus de Cinganorum Hispanorum consuetudine cadavera in amnem projiciendi, uxorisque ducis Cinganorum Anglorum, petentis ut viva cum defuncto marito sepeliretur exemplum, singularia sunt neque universae huic genti communia. Ceterum ab hoc loco non alienum est memorare, Cinganis certe Anglicis atque Hindostanis communem esse consuetudinem, omnia vestimenta quibus aeger usus est, et stramenta super quibus mortem obivit, comburendi.

Optandum est, ut accurata tandem inquisitio instituat in ritus, qui tribus illis vitae cujusque humanae articulis, maxime memorabilibus, observantur.

Cultus divinus sive religio, omniaque commoda et beneficia hinc oriunda, ab iis ignorantur: KOGALNITCHANUS ipsis tribuit speciem quamdam Fetichismi; sed quamvis eorum lingua appellationibus gaudeat, quibus summum Numen indicetur, nullo tamen cultu ab iis colitur. Simulant autem se profiteri religionem cujusque gentis, in qua quoque tempore degunt (1).

(1) Conf. GRAFFUNDER, Op. cit. pag. 58, qui acute et ingeniose in eorum opiniones religiosas inquisivit.

C. *Indoles sive character.*

Descriptio indolis hujus gentis maximas habet difficultates: Auctores enim prorsus in diversas abeunt sententias. Nonnulli enim Cinganos describunt ut pigros, furto deditos, leves, abusui potuum (q. d.) spiritualium deditos; alii contra eos laudant, ut laboriosos, fideliter promissis dataque fide stantes, serios atque sobrios: inter quas diversas et adeo contrarias opiniones nobis media via eligenda videtur, secundum notum illud adagium: medio tutissimus ibis.

Libere vagari nullaque cum ceteris hominibus necessitudine contineri, summum Cinganis erat bonum (1). Praeterea superbia (2) quadam ceteros homines, qui se vinculis societatis ligari patiebantur, despiciebant: at huic arrogantiae contrarium est vitium furandi atque mendicandi. Observamus proinde, etiam furta, quorum rei agebantur, plerumque fuisse rerum velioris momenti, nec tam lucri faciendi gratia, quam potius vindictae causa commissa.

(1) Conf. ROBERTS, Op. cit. pag. 87.

(2) Conf. GRAFFUNDER Op. cit. pag. 52.

Quod attinet ad morem eorum mendicandi (1), observandum est: ipsos viros Cinganos rarius mendicasse, sed mulieres quidem praetereuntes adiisse, ut stipem ab iis colligerent; sed hanc non sportulae nomine petebant, verum divinationem promittebant vel Chiromantiam, quae utraque ars in India honesta habebatur, et licitus victus sibi quaerendi modus erat; quin imo in ipsa Europa usque ad initium seculi decimi octavi, Astrologia, Chiromantia et Necrologia in honore habebantur, arctaque conjunctae et quasi cognatae censebantur ipsi Astronomiae.

D. *Vivendi genus.*

Cinganus revera piger aestimandus non est (licet primo intuitu contrarium videri possit): sed quoniam sobrius est et diem proximum non curat, laborando tantum acquirere satagit, quantum ipsi opus est; per reliquum tempus herbae Nicotianae indulget, tranquilla quiete gaudens: idem feminae faciunt (quod rursus convenientiam cum populis orientalibus exhibet). Porro negari quidem nequit, Cinganos esse astutos et austeros, sed si quis semel fidem iis dederit amicitiamque cum

(1) Conf. HOYLAND, Op. cit. pag. 186.

iis contraxerit, raro hunc decipiunt aut fide data abutuntur (1). Ceterum ipsis animi motus vehementes sunt, tam voce quam gestu valde animosi; qui et insuper haud raro excitari solent usu potuum spirituum, quos vehementer appetunt.

Solers ingenium ab omnibus auctoribus in iis agnoscitur, et facultas musices exercendae iis fere innata et admiratione digna est. Praecipue autem cantu excellunt (2), cui etiam ipsorum lingua valde sonora egregie inservit (3). Suis gaudent etiam propriis cantilenis (4), quas ipsi omnibus aliis carminibus longe praeferunt.

(1) Conf. ROBERTS Op. cit. pag. 149. HOYLAND, Op. cit. pag. 106 et 182, et liber: Interessante Mittheilungen über die Zigeuner, von PR. KINDLER, Nürnberg 1831 pag. 23, 24.

(2) Hujus rei nuperrime memorabile exemplum nobis exhibuit Doctus Anglus, cujus epistola in Diario, Ausland, 23 Septemb. 1835 prostat, ubi sequentia occurrunt: »Es ist eine bekannte »thatsache dasz die berühmte Catalani so von Bewonderung »durchdrungen war für die Vorsüge einer Zigeunerischen »Sängerin, — die, nachdem die erstere vor einer glänzenden »Versammlung in Moskau gesungen hat, vortrat, und durch »die Kraft ihrer melodische Stimme alles entzückte, — dasz »sie einen kostbaren Shawl von groszen Werth, den sie von »dem Pabste zum geschenke erhalten, von den Schultern »nahm, die Zigeunerin umarmte, und sie nöthigte ihn anzunehmen, in dem sie sagte, der Shawl sey eigentlich für »eine unübertreffliche Sängerin bestimmt gewesen, was sie, »wie sie jetzt gehört habe, nicht sey.»

(3) Conf. GRAFFUNDER, Op. cit. pag. 53.

(4) Conf. Ausland, die Zigeuner in Rusland und Spanien. Septemb. 1835.

Huic sonoro cantui mulieres adungere solent saltationem elegantissimam, quo nomine praecipue in Moldavia Wallachia et Russia valde celebrantur (1), et saltatione quadam gentili et propria gaudent, cognita sub nomine Tanana (2), cujus tamen accuratae descriptio adhuc desideratur.

Modi victus sibi quaerendi ipsis sunt multi et multiplicis generis; si modo excipias agriculturam, cujus exercitium vitae hujus gentis vagae prorsus adversatur. In Italia et Hispania plerumque vitam sustentant mercatura equorum et asinorum, et in hac regione praeterea saepius caupones sunt; in Anglia exercent opificium fabrorum ferrariorum et aerariorum peregrinantium; illi, qui in Transilvania vitam vagabundam reliquerunt, occupantur auro ex fluminibus quaerendo; in Hungaria, Moldavia, Wallachia et Turcia plurimi Musica exercenda victum sibi quaerunt; et quidem alii jam sedes fixas sibi iis in regionibus acceperint, alii hanc artem in peregrinationibus exercent.

In tribus regionibus, quas primo enumeravimus, praecipue hac arte excellunt, eamque ad illud fastigium perduxerunt, ut merito jam inter celebres Musicos Eu-

(1) Conf. TETZNER, Op. cit. pag. 84.

(2) Conf. KOGALNITCHAN, Op. cit. pag. 21. Conferatur etiam ELSNER, die Zigeuner in Siebenburgen, Ausland 22 Octob. 1836.

ropae recenseantur nomina, SUCEAWA, ANZHELUZZA, BARBA et CIHARI, qui Caput Hungariae (Pest) inhabitat; hi omnes per totam illam regionem, nec non Moldaviam et Wallachiam, magni aestimantur et claro nomine gaudent (1).

(1) Conf. KOGALNITCHAN, Op. cit. pag. 17.

CAPUT II.

**DE RE POLITICA ET JUDICIARIA HUIUS GENTIS,
NEC NON DE CONDITIONE IPSIUS JURIDICA
APUD ALIOS POPULOS.**

SECTIO I.

DE RE HUIUS GENTIS POLITICA.

Adumbratio morum et consuetudinum huius gentis quam hactenus delineavimus, abunde nos docuit, ei esse solers atque acutum ingenium, quin imo hunc populum jam quodammodo ad humanitatis aliquam culturam accessisse: hoc confirmabit inquisitio in ipsius regimen politicum, sive modum, quo res suas communes administrare solebant, jam instituenda.

Quaeque tribus suos proprios habebat duces, dum singulae familiae ab ipsis patribusfamilias regebantur, qui severam disciplinam et ordinem observare solebant (1).

Duces, qui ipsis in Europam primo advenientibus praeerant, quique a ceteris, habitu corporis digniore, atque meliore vestitus genere distinguebantur, assumere solebant titulos, summae potestati, cujusque, inter quem degebant, populi respondentes. Itaque tam sub titulo Comitum quam sub titulo Ducum occurrunt (2). Sed a primo inde eorum in Anglia adventu, praecipuus Dux titulum Regis sibi assumebat (3), quoniam ibi regia vigeat auctoritas. Hinc igitur etiam causa repetenda, cur in Moldavia et Wallachia eorum Duces sub nomine *Woiwoden* occurrant, dum in Germaniae provinciis titulus Comitum et Ducum ipsis communis esset (4).

Imperio et regiminis forma ex Democratia et Aristocratia mixta ipsis videtur fuisse. Ab ipso enim populo duces eligebantur, qui tamen eligendi erant e

(1) Conf. KINDLER, Op. cit. pag. 23, et CRABB, Op. cit. pag. 34.

(2) Conf. GRELLMANN, Op. cit. pag. 131 et 132, TETZNER, Op. cit. pag. 70, 71.

(3) Conf. HOYLAND, Op. cit. pag. 76.

(4) Conf. KOGALNITCHAN, Op. cit. pag. 14, et GRELLMANN, Op. cit. pag. 132.

familia nobiliore, sive e qua plures duces jam prodierant. Haec electio locum habebat sub dio: electus ter circum suas aedes, magno cum clamore, humeris impositus ferri solebat (1); quam consuetudinem apud alios quoque populos observatam fuisse historia docet. In eligendo duce ratio habebatur aetatis provectoris, habitus vultus gravis, ipsius denique rei familiaris lautioris.

Hi duces, praecipue in Moldavia, Wallachia et Transylvania, magno in honore habebantur; quibus in regionibus, a primis inde temporibus, haec gens semper maxime frequens fuit atque multis privilegiis donata; in primis a Sigismundo rege Hungariae, Bohemiae atque Dalmatiae 1423 (2), atque anno 1598 in Transylvania a familia Bathoriorum atque, uti videtur, a Sigismundo Bathorio, qui solertia cultoque ingenio in hac familia eminuit (3). Praeter nomen *Woiwoden*, etiam occurrit denominatio *Bulubassa*, et quoniam munere iudicum fungebantur, etiam *Agiles* dici solebant (4). Inter horum insignia memorantur: vestitus purpureus,

(1) Conf. KOGALNITCHAN, Op. cit. pag. 14 et Ethnographisch Archief, herausgegeben von FR. A. BRAN, 38 Band.

(2) Conf. GRELLMANN, Op. cit. Beilage I.

(3) Conf. FESLER, Geschichte der Ungern und ihre Landsassen, Th. VIII. pag. 250.

(4) Hoc nomine in Hungaria iudices designabantur, a latino verbo *Ago*, unde Germanice vertitur *Thätiger*.

calceamentum flavum, pileus ex pelle ovino in formam coni confectus: praeterea jus ipsis erat barbam longam gerendi (1), flagellum tribus coriis instructum gestandi, quo immorigeros castigabant; insuper, ut magis a plebe distinguerentur, equo vehi solebant.

Praeter hos duces *Bulubassas*, dux supremus a Comite Palatino ex ipsa gente designatur, qui vocatur *Opperoiwoiwode* (2), et praeterea gaudet titulo Egregii, qui cuique nobili Hungarico communis est. Hisce in regionibus Cingani capitis censum solvunt, censum nimirum denariorum, cujus census singulas partes duces *Bulubassae* bis quotannis exigunt. Hoc tributum deinde solvunt vel ipsi imperio, vel Nobilibus (Boiars dictis), vel monasteriis, pro vario tractu regionis in quo degunt. Horum tributorum quadam parte ipsi duces fruuntur, singulis centenis aliquantum suum in usum detrahentes, aut alioquin gratuita dona a subditis petentes.

Ceterum horum ducum praecipuum officium est, diversarum tribuum dirigere peregrinationes, ne variae tribus forte eodem tendant, atque ita sese invicem impediant: ad recte has peregrinationes instituendas, ut diversae tribus necessitudinem inter se colant necesse est; sed me mo-

(1) Quae barba est distinctio Nobilitatis. Vide KOGALNITCHAN, Op. cit. pag. 14, et idem auctor in Historia Moldaviae et Wallachiae, Tom. I. pag. 227.

(2) Conf. FESSLER, Op. cit. Tom. IV. pag. 1005.

ratu dignum, idem commercium quoque observarii nter tribus quae in remotioribus regionibus degunt. His ducibus obedientiam debent, poenisque etiam ad eos sequendos compelluntur, quocunque eos ducere velint (1).

Cujusque familiae et gentis caput est pater familias, cujus auctoritas et potestas valde patriae majestati Romanorum convenit: nulla enim aetate jus puniendi liberos circumscribitur. Eodem pertinet, quod liberi cujuscunque aetatis indigeant patrio consensu ad nuptias contrahendas: si vero liberi invitis parentibus matrimonium ineant, tribum relinquere coguntur et alii tribui sese adjungere, maritus autem si deinde a cognatis uxoris inveniatur, ipsi uxor eripitur et accurate cognoscitur de ratione, qua uxorem per hoc temporis intervallum tractaverit; quod si appareat eum bene cum uxore vixisse atque hanc nullas querelas adversus maritum proferre, uxor restituitur familiae, ipse in tribum recipitur, omnesque inimicitiae hac occasione forte ortae in oblivionem abeunt (2).

Populus, qui ex arbitrio patrum familiarum aut Ducum e senioribus Electorum regebatur, carebat codice sive collectione legum: qui quoque minus con-

(1) Conf. TETZNER, Op. cit. pag. 105. KOGALNITCHAN, Esquisse pag. 15. HOYLAND, Op. cit. pag. 89 et 166.

(2) Conf. CRABB, Op. cit. pag. 30.

veniret vitae generi vago certarumque sedium impatienti. Quare operae pretium est, quantum fieri potest jura poenarum apud eos vigentia colligere.

Mihi tamen duae tantum innotuerunt. Sic v. g. debitor qui stato die non solverat, tenebatur in duplum; quod si solvere non possit, operas creditori praestare debebat, ratione habita debiti, cui solvendo impar esset: haec lex ab iis »Pizharris» vocabatur (1). Severissima quoque poena in adulterium statuta erat, cujus atrocitas tamen ipsius poenae executionem saepius impedivisse videtur: adultero scilicet nasus amputabatur et adulterae tendines genuum praescindebatur (2).

(1) Conf. CRABB, Op. cit. pag. 27.

(2) Conf. KINDLER, Op. cit. pag. 23.

Huc etiam formula jurisjurandi pertineret, qua ad affirmandum aut excusandum se a crimine utebantur, et quam Gallice nobis servavit KOGALNITCHAN, hisce verbis: » Comme Dieu a noyé » le roi Pharaon dans la mer rouge, ainsi soit englouti le » Cigain dans les abîmes de la terre, et qu'il soit maudit » s'il n'avoue la vérité: que jamais un vol, un trafic ou tout » autre affaire ne lui réussisse, aussitôt au premier trot que » son cheval se change d'une manière miraculeuse en une » âne, que lui même soit attaché à la potence par la main » du bourreau, etc. etc. Fateor tamen, dubiam mihi esse fidem formulae, qua v. c. tam aperte profiteantur, vitae suae quaestum in furtis versari.

SECTIO II.

DE CONDITIONE HUIUS GENTIS APUD CETEROS

POPULOS PRISTINIS TEMPORIBUS.

Gens, moribus et lingua ab omnibus populis, inter quos versabatur, quam maxime diversa, in ipsis illis regionibus separata et quasi per se subsistens, imperium in impero sistebat, quod semper cujusque populi Principibus valde metuendum est. Hic metus igitur prima causa fuit persecutionum in hanc gentem institutarum, quo accedebat gentis ipsius libertatis amor omnia vincula spernens.

Ab hisce persecutionibus, quas jam a primis inde temporibus perpeti coacti erant, vix eos liberare poterant Litterae patentes liberi commeatus, ipsis a Sigismundo Bohemiae rege concessae, aut Privilegia quae in Transylvania donata a Bathoriis erant: quin se frustra tuebantur venia a Pontifice maximo impetrata, qua ipsis permittebatur per omnes regiones Christianas libere et secure vagari per septem annos, qui ipsis anni poenitentiae erant (1).

(1) Conf. GRELLMANN, Op. cit. pag. 218 et JOH. VON MULLER, Op. cit. l. l.

Hispania primum exemplum harum persecutionum exhibet: Rex enim Ferdinandus V, cognomine Catholicus, qui Judaeos persecutus est nec non Mauros expulit, in hanc gentem quoque saeviit, atque anno 1492 primum edidit Edictum, quo hujus gentis expulsio jubebatur. Iteravit has persecutiones Carolus V, et in his quidem patrem imitatus est filius Philippus II. In Gallia primum Edictum, quo eorum expulsio jubetur, editum est Aureliae (Orleans) anno 1561 a Francisco I, quo simul omnes magistratus municipales jubebantur gladio et igne in eos saevire atque omni eos vi expellere. Deinde post centum circiter annos, Ludovicus XIII, sive potius primus tunc temporis Minister Richelieu, cujus arbitrio omnia in imperio gerebantur, denuo hanc gentem persequi instituit: aequiparabantur nimirum mendicis et erronibus atque militibus vagis (*militaires débandés*) quod genus omne sine ulla forma judicii ad operas publicas (*galères*) relegabatur (1).

Helvetia jam anno 1510 eos ex provinciis confederatis (*Kantons*) sub poena mortis expulit; qua occasione simul variae machinationes, quibus haec gens utebatur, publice indicabantur. Atque universe in nullis

(1) *Le 5 Mai de l'année suivante (1635) le roi envoie au Par-*

(1) » Le 5 Mai de l'année suivante (1635) le roi envoie au Par-
 » lement des lettres-patentes, qui portent ordre exprès de re-
 » chercher et de poursuivre les vagabonds, gens sans aveu,
 » comme *Bohémiens, Mendians valides, Soldats débandés*,

fere Europae regionibus ejusmodi exempla expulsionis et persecutionis desunt. — Sic anno 1572 e Ducatu Parmae ejecti sunt. Regno Neapolitano, non tantum Edictis saecularibus sed et Ecclesiasticis expellebantur: Regi enim auctoritate in exilium abire jussi sunt anno 1560, tamquam fures et exploratores Turcarum; Haereseôs et incredulitatis in concione Ecclesiastica publice accusati sunt.

Neque meliore fortuna usi sunt in regionibus Europae septentrionalibus. Leges enim Daniae jubebant Magistratus, ut hanc gentem persequerentur aut in carcerem conjicerent, tamquam Maleficos et Magiae reos. In Suecia anno 1662, 1723 et 1727 severa Edicta contra eos promulgata sunt; quum jam antea anno 1578 in Polonia persecutiones contra hanc gentem coeptae erant (1).

In variis Imperii Romano-Germanici partibus, variis quoque persecutionibus vexati fuerunt; ejiciebantur autem et toto Imperio per Edictum sancitum die comitiorum Imp. (Rijksdag), celebrato in urbe Lindaviae anno 1496:

» et de les envoyer aux galères sans formalité de procès.”
Histoire physique et morale de Paris, depuis les premiers temps historique jusqu'à nos jours, par J. A. DELAURE, Bruxelles 1827. Vol. V.

(1) Conf. GRELLMANN, Op. cit. pag. 174-186, et BISSCHOP, Op. cit. pag. 13.

quam autem hoc Edictum, et aliud quod mox anno 1498 in urbe Friburgo promulgatum erat, effectum carere videretur, atque Cingani contemptis Hisc Edictis publice per Imperium vagarentur; tandem aliud Edictum ab imperatore Maximiliano I promulgatum est (sub nomine Edicti Publici cognitum,) quo accusabantur, quod partibus Turcarum faverent: atque hoc pretextu omnes Cingani proscribebantur, et cuique licitum erat in hanc gentem quocunque modo saevire; si nimirum intra definitum temporis spatium a die promulgati Edicti, ex Imperio nondum migrasset. Proscriptio etiam contra eos in Saxonia pronunciata est a Principe Electore Augusto anno 1519; et insuper ibi quoque cuiusvis licentia concedebatur, in illam gentem quovismodo saeviendi (1).

Neque quietas sedes nacti sunt in Anglia; ubi Henricus VIII, decem annos post primum eorum in illam regionem adventum, Edictum contra eos promulgavit, quo sub poena publicationis bonorum et incarcerationis e regno expellebantur: cuius Edicti illud praeterea singulare erat, quod privarentur Privilegio ceterum omnibus peregrinis concessio, quo hi judicabantur a iudicio juratorum, pro parte dimidia incolarum et pro altera

(1) Conf. TETZNER, Op. cit. pag. 113, et in primis etiam FRITZIUS in dissertatione, De vita et moribus Zygenorum, sub rubrica; *Zygenos in re publica non esse tolerandos*. Membr. IV.

parte peregrinorum, quodque iudicium, juratorum sub nomine »jury de medietate linguae» cognitum est (1).

Sequentia Edicta contra eos promulgata, easdem fere poenas statuebant; quin imo Edicta reginae Elisabethae cetera severitate superabant, inprimis etiam eo, quod omnis defensio iis interdiceretur: sine ulla enim inquisitione aut forma iudicii omnes isti Cingani, qui mensem post promulgatum hoc Edictum Parliamenti adhuc in regno degebant, rei pronunciabantur criminis *Felony* (2),

(1) Conf. BLACKSTONE, Commentaries on the Laws of England, III B. pag. 360, ubi haec occurrunt: »The array by the »antient Law may also be challenged, if an alien be party to »the suit, and upon a rule obtained by his motion to the »Court for a jury *de medietate linguae* such a one be not returned by the scherriff, pursuant to the Statute 28 Edward III »cap 13, enforced by 8 Hendrik VI cap. 29, which enact, »that where either party is an alien born, the Jury shall be »one half denizens, and the other aliens (if so many be forthcoming in the place) for the more impartial trial. A privilege indulged to strangers in no other country in the »world; but wich is as antient with us as the time of king »Ethelred in whose Statute *de monticulis Walliae* (then aliens to the Crown of England) Cap. 3 it is ordained, that »*duodeni legales homines, quorum sex Walli et sex Angli erunt, Anglis et Wallis jus dicunto.*» Vide etiam BURNS, »*Justice of the peace and parish officer*, Vol. II. pag. 725.

(2) »The idea of Felony is indeed so generally connected with »that of capital punishment that we find it hard to separate »them; and to this usage the interpretations of the law do now »conform. And therefore if a Statute makes any new offence felony, the law implies that it shall be punished »with death *viz.* by hanging, as well as with forfeiture: unless

without Benefit of Clergy (1), quod crimen morte mulctabatur.

Edicta igitur Elisabethae severiora fuerunt illis quae tempore Henrici VIII promulgabantur, et in genere, semper legibus durioribus ibi judicati sunt. Si enim Cingani nulla certa crimina aut delicta committebant,

» the offender prays the benefit of clergy; which all felons are
 » entitled once to have unless the same is expressly taken
 » away by statute.” BLACKSTONE, Op. cit. IV Book pag. 98.

- (1) Hoc beneficium variis temporibus varias mutationes subiit; atque arte scribendi et legendi (procedente tempore) non clericis tantum propria sed et laicis communi, illud privilegium Clericale etiam ad plures laicos non extendi non poterat. Laici autem ad quos privilegium clericale extendebatur, semper tamen aliam poenam sive infamiae notam subire cogebantur: de qua poena BLACKSTONE, Op. cit. L. IV. Cap. 28. ita dixerit: » But when learning, by means of the invention
 » of printing, and other concurrent causes, began to be more
 » generally disseminated than formerly; and reading was no
 » longer a competent proof of Clerkship, or being in holy or-
 » ders, it was found that as many laymen as divines were ad-
 » mitted to the *privilegium clericale*: and therefore by Statute
 » 4 Hend. VII. c. 13. a distinction was once more drawn be-
 » tween mere lay scholars and clerks that were really in orders.
 » And though it was thought reasonable still to mitigate the se-
 » verity of the law with regard to the former, yet they were
 » not put upon the same footing with actual Clergy; being
 » subjected to a slight degree, of punishment and not allowed
 » to claim the clerical privilege more than once. Accordingly
 » the Statute directs, that no person once admitted to the
 » benefit of clergy, shall be admitted thereto a second time,
 » unless he produces his orders: and in order to distinguish
 » their persons, all Laymen who are allowed this privilege
 » shall be burnt with a hot iron in the brawn of the left thumb.”

ipse eorum status numquam aliud delictum sistere poterat, praeter illud, quod vitae erratae inesse dicitur: atqui erronei in Anglia longe mitius puniebantur. Huius generis hominum enim tres classes agnoscebat statutum regis Georgii II (1).

Ad primam classem qui pertinebant, designabantur sub nomine *Idle and disorderly persons*; qui puniri non poterant ultra mensem incarcerationis correctoriae: quum illi qui ad secundam classem pertinebant *Rogues and Vagabonds*, puniri solebant virgarum castigatione et incarceratione, non excedente tempus sex mensium: quod tempus incarcerationis ad duos annos extendi poterat (accedente semper virgarum castigatione), si pertinerent ad eos, qui tertiam classem constituebant et *Incorrigible Rogues* dicebantur; ad hanc classem etiam referebantur omnes, qui ad duas priores classes perti-

(1) 17 Statute cap. 5 conf. BURNS, Op. cit. IV B. pag. 337, et BLACKSTONE, Op. cit. IV B. pag. 169.

Hac occasione notandus est error tam BLACKSTONII quam BURNII, qui uterque auctor primum huius gentis in Europam adventum referunt ad annum 1517: in hunc errorem inducti opinione, qua putant hanc gentem originem ducere a fugitivis qui Aegyptum, ab Imperatore SELIMO anno 1517 subactam, reliquerant. Ad hanc erroneam opinionem refellendam argumenta a nobis abunde allata sunt Cap. I. Sect. II. § 1. quae inscribitur *de primo huius gentis adventu in Europam*. Hoc loco tantum memorare sufficiat, litteras patentes liberi com meatu a Sigismundo Bohemiae rege anno 1423 in eorum favorem promulgatas, illum errorem abunde refutare.

nentes carcere evaserant; et si quis ex ipsa hac tertia classe evaserat, demum reus habebatur criminis Feloniae, et puniri solebat deportatione per septem annos.

Neque in vicina Scotia aequiore jure utebantur. Ibi enim anno 1579. Edictum promulgatum est, quod eos e toto regno relegabat, antea in publicum traductos, qua occasione auribus arbori affigi solebant, et si post hanc relegationem denuo deprehendebantur, poena laquei in eos constiuta erat.

Vidimus proinde hanc gentem, per omnes fere Europae regiones severe fugatam, atque sub gravibus poenis expulsam, nihilominus tamen invitis illis Edictis per totam Europam vagantem. Cujus rei ratio primum nobis repetenda videtur ex imperfecta et vitsiosa ratione, qua tunc temporis omnia instituta ad quietem publicam et securitatem internam spectantia laborabant: altera causa esse videtur, quod illa promulgatio in diversis regionibus non simultanea esset; quae temporum diversitas ipsis occasionem abunde praebebat, e regione in qua persecutio recens et vehemens orta fuerat, in aliam confugiendi, ubi temporis lapsu illa Edicta quodammodo in desuetudinem abierant.

Regiones Transylvaniae, Moldaviae et Wallachiae solae erant, quae ipsis, licet non plenam libertatem, magnam tamen libertatis speciem concedebant. Ibi enim utebantur jure communi peregrinorum; et quamvis

proinde non ad ipsum populum pertinerent, neque suffragia in concione publica ferre possent, variis tamen privilegiis utebantur; inter quae praecipue illud memorandum est, quod libere per omnem regionem vagari liceret, et a propriis suis ducibus gubernarentur: ceteroquin in universum iisdem juribus gaudebant, quibus et ceteri peregrini ibi degentes, v. g. Raskii, Graeci et Nasii, fruebantur (1).

In Russia quoque olim libere mercaturam exercere aut opificium quodcunque ipsis concessum erat; neque a locis publicis aut nundinis arcebantur, sed libere et secure per omnem regionem vagari iis permissum erat (2).

Apud Nostrates denique, primum Edictum contra eos editum a Carolo V, referendum est ad annum 1530. Licet in inquisitione quam de historia Cinganorum in Gelria ex professo instituit G. VAN HASSELT, et cui titulus est: *Stof voor eene Geldersche Historie der Heidenen*, prima mentio hujus gentis referatur ad annum 1394.

Haec tamen mentio antiquior τῶν *Heidens*, quae apud eum occurrit, minime ad Cinganos referenda est: quin potius ad *Paganos* sive gentiles, ad quos subigendos Guilielmus dux Gelriae et comes Zutphaniae in Lithua-

(1) Conf. FESSLER, Op. cit. VIII Band, pag. 248.

(2) Conf. GRELLMANN, Op. cit. pag. 131.

niam et Borussiam profectus erat (1). Quamvis autem in hoc erraverit, recte ad nostram gentem refert mentionem, quae occurrit anno 1429: est enim ibi sermo quoque de Comite parvi Aegyptii (*over eene Greve van klyn Egypten*) (2): hinc dubium esse nequit, quin ibi intelligendi sint ipsi Cingani, quippe qui etiam (ut supra jam vidimus) sub nomine Egyptiorum cogniti erant.

In Gelria proinde prior quam in Hollandia hujus gentis mentio occurrit. Edicta saltem ibi contra illam promulgata occurrunt, ante tempus, quo primum hujusmodi Placitum in Hollandia promulgatum est.

Placitum Imperatoris Caroli V jam anno 1530 editum, deinde anno 1532 confirmatum et auctum est, atque denuo iteratum anno 1537. Hisce Placitis, non tantum in ipsos Cinganos proprie sic dictos, sed etiam in cujuscunque generis Errones poena statuebatur (3).

(1) Haec nostra opinio egregie confirmatur Opere Doctissimi AN. NYHOFF, *Gedenkwaardigheden uit de geschiedenis van Gelderland*, Arnhem 1839, III D. pag. 95, ubi inter Aulicos ejus temporis enumerantur Nanus, femina Judaica, et *de Heiden*: id est, Paganus, quem dux Guilielmus secum duxisse videtur ex expeditione in Lithuanos facta, qui populus ferox tunc temporis gentili religioni adhaerebat.

(2) Conf. G. VAN HASSELT's *Stof voor eene Geldersche Historie der Heidenen*, Arnhem 1805, pag. 25, 26.

(3) Conf. *Groot Utrechts Placateboek*, I Deel pag. 692: »Dat
»niemand, 't zij man of wijf, gesont en haar leden machtig
»om haar brood te winnen, van nu voortaan in onze voorz.
»lande zal mogen gaan *raboutsgewijs*, noch aldaar verkeren

Ex his placitis tamen apparet: licet severae poenae in illos statutae fuerint, eos numquam condemnatos fuisse sine causae cognitione aut forma judicii. Ratio enim habebatur circumstantiarum aggravantium aut attenuantium; si nimirum armati aut sine litteris commeatus comprehenderentur, pro arbitrio gravius puniri solebant: vetitum erat praeterea disertis verbis, quo minus peritia artis cujusdam aut opificii quasi causa crimen elevans admitteretur. In eorum detrimentum hisce placitis statutum erat, quod omnes, qui rogati ab officialibus publicis, ut auxilium praestarent ad Cinganos apprehendendos, illud recusassent, punirentur multa quatuor Caroli florenorum. Haec Placita repetita sunt: quorum ultimum promulgatum videtur mense Octobri anno 1723, cujus vi varii Cingani morte plexi sunt; v. g. anno 1727, femina Cingana Arnhemiae strangulata est; et quatuor annos ante Bomeliae 16 Feminae Cinganae acriter virgis castigatae et stigmate ustae sunt, coram duabus aliis, quarum una, propter graviditatem, altera propter teneram adhuc aetatem, sua quidem poena liberabantur, ut tamen aliarum spectarent poenam, collo virgis induto,

» en brood op ten dorpe en elders bidden. Op te poene, die
 » bevonden wórd 't einde van drie dagen na die publicatie
 » van desen contrarie gedaan te hebben, wel scherpelijk ge-
 » geeselt en een stuck van zijn oor gesneden te worden, en
 » daarenboven d'uytheemsche voor d'eerste reyse gebannen
 » te worden ses jaaren lang uyt onse lande op haar lijf.'')

condemnabantur. Atque hae ultimae poenae fuerunt, quas haec gens ibi passa fuit (1).

In Provincia Ultrajectina, poena quaedam extraordinaria et singularis, de Cingano quodam »*Meyster Jorgem uyt cleyen Egipten*,» anno 1545 sumta est, quam poenam nobis refert MATTHAEUS in opere suo *de jure gladii* (2). Hic Cinganus in catasta acriter virgis caedebatur, deinde ipsi nares ab utroque latere cultro scindebantur, et denique ipsi capilli et barba tondebantur: postquam hanc poenam subierat, relegabatur e provinciis Ultrajectinâ et Hollandiâ, sub poena mortis et confiscationis bonorum.

In ipsa provincia Hollandia olim haec gens non meliore jure usa fuit. Nam licet post primum eorum adventum, hic quoque, uti in ceteris regionibus, non statim fugati sint, sed litteras quoque patentes liberi com-
meatus impetraverint (3); mox tamen acerba placita in eos promulgata sunt, quibus sub gravibus poenis e provinciis expellebantur. Notandum tamen, haec quoque Placita ab Edictis in aliis regionibus in eos pronuntiatis in eo diversa fuisse, quod haec in eos saevirent sine causae cognitione aut forma judicii: illa autem

(1) Conf. G. VAN HASSELT, Op. cit. pag. 73.

(2) Conf. MATTHAEUS, de Jure Gladii, Cap. XXXVII. Lugd. Bat. 1689.

(3) Conf. G. VAN HASSELT, Op. cit. pag. 26.

eos non condemnasse sine praevia causae cognitione; atque hoc nomine saltem meliore jure apud nos quam apud exteros fruebantur. Quamvis vulgo nulla mentio fiat proprii alicujus delicti ipsis imputati, ex conjuncta mentione eorum cum erronibus et mendicis in ipsis Placitis, ipsa illa vita erratica causa fuisse videtur, cur relegarentur et sub poena gravi a reditu arcerentur. Et certe nostra in patria ubique culta et habitata, istiusmodi gens erratica minime ferenda erat.

Anno 1583 die 21 Juli Placitum editum est, quo omnia priora Edicta in eos promulgata in memoriam revocantur; atque denuo statuitur: ut intra quatuor dies post promulgatum Placitum Comitatum Zelandiae et Frisiam relinquant; sub poena mortis et confiscationis bonorum, si intra hoc tempus profecti non essent, aut postquam profecti erant, deinde rediissent. Haec poena in ipsa provincia Hollandia anno 1595 quodammodo mutata est, ita ut non statim post primum reditum morte plecterentur, sed tum demum si tertia vice rediissent: primus nempe reditus puniebatur virgarum castigatione; secundus virgarum castigatione accedente stigmatismis ustione; et tertia denique vice si rediissent, poena patibuli statuta erat (1). Hujus poenae indictio deinde

(1) Conf. Placaet voor Holland, Zeeland en Vriesland, 21 Julij 1583. en Placaet voor de Heeren Staten van Holland en Westvriesland. Groot Placaetboek, 's Gravenhage 1658, I Deel, pag. 475 en 484.

repetita est Placito *Ordinum Generalium* anno 1695, quo tempore audacius vagari atque furta committere inceperant in tractu, qui *Generaliteits-landen* dici solebat. Hoc Placito praeterea cuique imponebatur necessitas opem ferendi Officialibus publicis in iis persequendis (1).

Hoc Edicto expresse prohibentur arma secum ferre; quae praecipua circumstantiarum aggravantium habenda est: ad quas praeterea referebatur, si noctu vagantes invenirentur, aut si cum sclopetis pulvere repletis invenirentur, quo casu statim poena mortis infligebatur (2). Huc quoque referendum est, si agmine facto vagarentur; quo casu etiam, si et praeterea arma secum gessissent, statim poena mortis infligebatur. Agmen censebatur, si plures sex maribus simul invenirentur. Ab his sex maribus tamen excipiebantur liberi minores sedecim annis; quod et ratione mendicorum in Codice Poenali adhuc vigente observatum est. Secundum illum Codicem omnes sociatim mendicantes gravius puniuntur; sed ad societatem sive agmen quoque non referuntur liberi cum parentibus mendicantes (3). Circa annum 1725, in tractu

(1) Conf. Placaet van de Heeren Staten Generael 31 Julij 1695. Groot Placaetboek, IV Deel, pag. 510.

(2) Conf. Groot Placaetboek, VI Deel, pag. 572, ubi haec inveniuntur: » En dat die geen van hen die met gelaaden schietgeweer » bij sig sal gevonden worden, sonder conniventie met de dood » sal worden gestraft.'' Vide Renovatie en Ampliatie Placaet tegen Brandstichters enz. in de Generaliteit, van 1 April 1738.

(3) Conf. Art. 276 C. P.

Altona et Heusden frequentiores fuerunt, multaque impune commiserunt delicta; quae impunitas hanc habebat causam, quod vindicta Cinganorum metueretur, semper saevientium in eos, quos in ipsis persequendis opem tulisse sciebant. Qua occasione anno 1725 poenae statutae sunt in omnes mares majores sedecim annis, qui sine justa causa opem ferre recusassent Officialibus, eorum auxilium in Cinganis persequendis, implorantibus. Hocce Edictum (*Resolutie*) praeterea memoratu dignissimum est, propter primam mentionem, quae ibi occurrit poenarum severiorum in mitiores mutandarum: nimirum mutatio poenae flagellationis et stigmatis in poenam ergastuli; quamvis ipsa causa hujus mitigationis non tam erat consilium poenae mitigandae, quam persuasio, Cinganos nullas poenas majore in horrore habere quam poenam seclusionis (1).

Atque haec sunt quae de Cinganis in patria nostra colligere potui. Quoniam autem post Edictum anni 1725 nulla alia Edicta de iis mihi innotuerunt, circa medium saeculi decimi octavi paullatim e patria migrasse videntur, ita ut jam hodie vix ulla, si modo aliqua omnino hujus gentis vestigia remaneant.

(1) Conf. *Resolutie*, Ordres teegens Heydens, Landloopers en Vagabonden, 22 Aug. 1725. Groot Placaetboek, VI Deel pag. 551.

SECTIO III.

DE CONDITIONE EORUM APUD NONNULLOS POPULOS
NOSTRIS TEMPORIBUS.

Ubique proinde per Europam a jure communi exclusos vidimus Cinganos, eosque communibus exemptos legibus, gravioribusque conditionibus obnoxios: deinde autem magis magisque humanitatis increscente studio, leges, quae cum ea pari passu progredi solent, mitigatae quoque sunt, atque mitiora et humaniora jura huic populo statuta; abrogatis paulisper prioribus Edictis in detrimentum hujus gentis introductis.

Prima conamina ad emendandos et excolendos Cinganos, eosque a vita erratica detrahendos nobis occurrunt in Hispania; ubi sub regimine CAROLI III, atque solertis ejus ministri ARANDA, lex lata est quae proprio nomine *Sanctio Pragmatica* vocatur: qua omnes universe erroneae, et in specie Gitani, jubentur vitae erraticae valedicere, atque domicilia fixa sibi eligere, nec non opificium aliquod exercere (1). De effectu

(1) Conf. JOSEPH TOWNSEND in Opere, A Journey through Spain in the years 1786-1787, London 1791, Vol. III. pag. 308, ubi

quem haecce sanctio pragmatica nacta est, certi nihil mihi compertum est. E modo tamen, quo Cingani hodie in Hispania vivunt, tuto effici potest, hancce pragmaticam sanctionem optato successu non caruisse: nulla enim in regione haec gens minus vitae erraticae dedita est; et multi ibi cauponam exercent et domicilia fixa habent. Imo peregrinator fide dignissimus narravit, eos in urbe Gadibus separatos vicos occupare, illosque ibi fere eo modo degere, quo apud nos Judaei solent.

In Hungaria, Maria Theresia hanc gentem ut vitam erraticam relinqueret cogere conata est; sed ut mihi videtur, legibus durioribus, quarumque nimia severitas non poterat non effectum imminuere. Sic v. g. iis interdicebatur sub tentoriis degere, aut aliquod commercium exercere quod vitae erraticae favere poterat, v. g. mercaturam equorum: praeterea prohibebantur, proprios sibi duces (*Woiwoden*) eligere et idiomate

haec occurrunt » Gypsies are very numerous on the Southern
 » and Eastern Coasts of Spain; but I never saw men strolling,
 » as with us, in England. I learned from count CAMPOMANES
 » that they amounted to more than ten thousand; when in
 » the preceeding reign they were seized in one day, and con-
 » fined to prisons. Government soon grew weary of such a
 » multitude in idleness; and discharged them all. Yet their
 » capture, with subsequent regulations, had this good effect;
 » that they no longer wandered in companies as beggars.”

suo uti; proprium illorum nomen mutabatur in *Uj Magyars*, quod *novos rusticos* significat; insuper jubebantur vestitum mutare, intra certum tempus domicilia fixa sibi eligere, atque relicto commercio soli agriculturae operam dare; dum juvenes in militiam cogeantur.

Res ipsa docere videtur, istiusmodi acriora remedia, indoli hujus gentis adeo contraria, ad finem perducere non potuisse nisi vi adhibita. Anno enim 1773, Cingani e toto comitatu Presburgensi, unum in locum vi armatâ compellebantur ibique habitare cogeantur; quum antea infantes ipsis vi erepti erant, qui ab iis separati rusticis educandi tradebantur (1).

Eodem modo atque iisdem remediis usus est Josephus II in Transylvania. Sine dubio consilium Josephi, hunc populum magis excolendi et a vita erratica detrahendi, maxime laudandum est; atque eo magis, si rationem temporis habeamus, quo hactenus Cingani capitis damnati erant, quasi ope Magiae tonitrua excitavissent (2). Dolendum tamen est, remedia a Josepho adhibita quoque acriora fuisse atque ideo spem fefellisse. Exemplo sit modus quo liberi ad scholas cgebantur: eo nimirum, funibus ligati trahi solebant (3).

(1) Conf. GRELLMANN, Op. cit. pag. 187-124.

(2) Conf. Geschiedenis der Heksenprocessen door Mr. JACOBUS SCHELTEMA, pag. 223.

(3) Conf. GRELLMANN, Op. cit. pag. 194.

Postea tamen conamina Josephi quosdam effectus habuisse vidimus: sub Imperio enim Francisci II duae Cinganorum coloniae in Cröatia occurrunt; una in pago Bellowar provinciae Warasdin, altera in pago Raonogora provinciae Agram sive Sagrad dictae (1): hodieque in Transylvania et Bucowina omnes Cingani fixa domicilia habent (2); et Nobiles (*Boiars*) qui multos servos Cinganos in dominio habent, expressa lege, anno 1791 lata, obligantur, quantum fieri potest, operam dare, ut ad mansuetiora studia hanc gentem adducant (3). Haec lex tamen non prohibuit, quo minus multi nobiles (*Boiars*) in Cinganos servos suos vehementer saevirent; ita quidem, ut saepius conjuges separarent, maritum et uxorem diversis dominis venderent, et ita vincula sanctissima conjugii et cognationis parentes inter et liberos, crudeliter dilacerare auderent (4). Haec servitus ad nostra usque tempora continuavit, et demum superiore anno 1838 abrogata est: cujus abrogationis auctor fuit Princeps

(1) Conf. Tableau géographique et politique des royaumes de Hongrie, d'Esclavonie, de Cröatie, et de la grande principauté de Transylvanie: par DEMIAN, publié par M. M. ROSSI et RAYMOND, Paris 1809, Tom. II. pag. 98.

(2) Conf. KOGALNITCHAN, pag. 24.

(3) Conf. Tableau géographique et politique, etc. par DEMIAN, Tom. II. pag. 244.

(4) Conf. ELLIOT, Travels in Austria, Russia and Turkey, London 1838, Vol. I. pag. 161.

clemens atque humanus ALEXANDER *Ghika*, hodie Wallachiam gubernans. Status enim servitutis mutatus est, atque Cingani suscepti sunt in ordinem liberorum rusticorum (1).

In Moldavia meliore conditione utebantur. Leges enim de servitute ibi vigentes, valde mites et minime severae, meliori conditioni hujus gentis valde favebant. In hac igitur regione vitam erraticam magis magisque relinquunt, et agriculturae exercendae se tradunt; ita ut in hac regione pagus nomine Ripi in provincia Falcii occurrat, qui tantum a Cinganis agriculturam exercentibus incolitur.

Conatus clementis atque humani Principis Milosch D'Obrenowith, ut conditionem hujus gentis emendaret ejusque mores emolliret, successu quoque non carue-

(1) Conf. Ausserordentliche Beilage zur *Allgemeinen Zeitung*: 25 Nov. 1838, N°. 624-625. Ubi ita legitur: »Der Fürst, »welcher stets jedes heilbringende Unternehmen zu unterstützen und die Fortschritte des Lands zu befördern bemüht »ist, gab auf dieses Gesuch dem Ministerium des Innern folgenden Bescheid: »Das Ministerium des Innern wird das »weise Project des Chefs der Vornicie der Gefängnisse, wo »mit selber seine verdienstvollen Handlungen vermehrt, in »Betrachtung ziehen und im Einverständnisse mit der Administration der Metropole die nöthigen Anstalten zur Bekanntmachung treffen, dass diese zinsbaren Unterthanen des »Staats eben so frei sind als alle übrigen Wallachischen »Bauern, und keineswegs in die Kategorie derjenigen gehören, welche Zigeuner, d. h. Leibeigene der Privaten sind.»

runt. In Servia enim multi inveniuntur Cingani qui diligenter agriculturam exercent, praecipue in Provincia Poscharewatz: teste doctissimo POSSARTO in Diario Ausland, 30 Sept. 1836.

In Russia quoque vita erratica severissime interdicta est, Edicto Imperatoris (Ukase) anno 1809 edito (1).

In Borussia hodie sat rari Cingani occurrunt, sparsim viventes: nisi excipias unum pagum, in quo circiter 80 aut 100 hujus gentis, societate conjuncti vivunt. Nomen huic pago est *Friederichs-Lohra*, sive *Neudorp*; in quem pagum sub Frederico II fures aliique facinorosi relegabantur. Anno 1831 sectio Societatis Missionariae in hoc pago scholam condidit, cui praeest Missionarius (cui nomen WILHELM BLANKENBURG) cum uxore: utriusque conatus in educandis hujus gentis liberis successu non caruerunt (2).

(1) Conf. Rusland in Historischer Statistischer Geographischer und Litterarischer Beziehung von BULGARIN, aus den Russischen übersetzt von BRACHTEL, Leipzig 1839. Statistiek I Th. pag. 203.

(2) Conf. Amtsblatt Erfurti die 27 Febr. 1832. Ubi haec occurrunt: »Acht Kinder wohnen bereits mit dem von ihnen geliebten Lehrer in diesem Hause; fast dreitzig geniessen »täglich geordneten Schulunterricht, und sind wenigstens »am Tage vor dem Einflusse der rohesten Verdorbenheit unter ihren Angehörigen sicher gestellt. Wie die Kinder zu »Handarbeiten angeleitet worden, so haben darin schon »mehrere Weiber und Männern sich den Kindern angeschlossen, ihre sonst auf List und Betrug gerichtete Verschmitztheit fängt an, einer lebhaften Auffassung des Nützlichen und

Haec autem emendatio non ita quidem processit, ut ab initio sperabatur: novimus enim, mense Novembri anni 1834, virum nobilissimum GRAFFUNDERUM ad eos missum fuisse, ut publico nomine eos ad laborem adhortaretur, et admoneret ne se disciplinae subtrahere conarentur, quo casu ipsis nomine Magistratum poenas minaretur.

Nobis autem remedia illa saepius successu caruisse visa sunt, quia acriora erant; et huic genti propria, et quasi innata est, aversio severioris cujusque regiminis. Accedit, quod aegre ferrent arrogantiam et contemptum, quo Officiales civiles eos saepe tractare solerent: istiusmodi exemplum nobis venerandus KINDLER citat, Officialis cujusdam qui ipsis atrociter minabatur poenam seclusionis, eosque universe contumeliose et arroganter tractabat (1).

» Guten Raum zu geben, und ihre sonst von Bettelei und Dieberei besudelten Hände werden allmählich zu geschickten Werkzeugen der Thätigkeit und des Erwerbes. Auch sammelt sich wohl schon am Abend eine Schaar Erwachsener mit den Kindern um dem Lehrer und die Lehrerin, und empfängt mit Aufmerksamkeit den freundlich dargebotenen Unterricht, der ihrem innern Zustande aufhelfen soll, ohne dessen Veredlung die äussere Ordnung des Lebens nicht Wurzel bei ihnen fassen würde.”

(1) Hosce Cinganos revera talem contemptum, quali ab istis Officialibus habentur, non mereri, egregie probat exemplum probitatis atque integritatis, quod nobis hisce verbis exhibet Vir Venerandus KINDLER: »Ihr Hauptmann, so nennt man ihn,

In Anglia quoque severiores Constitutiones Henrici VIII et Elisabethae paullisper mitigatae sunt; praecipue Constitutionibus Georgii II: secundum quas Cingani non amplius extra ordinem puniuntur, at vero poenis ordinariis in fures et erroneos statutis afficiuntur. Memoranda sunt hoc loco verba BLACKSTONII: »But to the honour »of our national humanity there are no instances more »modern than this (a few years before the restoration), »of carrying these Laws (of Henry VIII and Elisabeth) into practice (1).»

Quamvis autem ita legibus mitioribus fruerentur, non tamen inde odium contra hanc gentem et praejudicata opinio, statim quoque cessasse aut saltem immutata fuisse videtur. Nam varia etiam post haec tempora exempla prostant sententiarum, quibus paria delicta severius in Cinganis, quam in ipsis civibus, punirentur; istiusmodi enim odium popolare, procedente demum humanitate paullatim diminui potest, diuque

»ist ein alter guter Vater, der Zucht und Ordnung in seinen
 »Hause hält und der mich lieb gewonnen hat, wie ich ihn.
 »Er ist ein Aeltester und hat mit zwei frauen 24 Kinder ge-
 »zeugt, von denen Mehrere im Kriege gefallen sind. Ein
 »Sohn desselben steht noch jetzt als Soldat in Magdeburg. In
 »französischem Kriege hat man dem alten Manne die Gelder
 »übergeben, welche geflüchtet werden sollten, und er hat
 »sie alle redlich an Ort und Stelle gebracht.»

(1) Conf. BLACKSTONE, Op. cit. IV Book, pag. 166. (2)

animo populi inhaerebit; nam quo semel est imbuta recens servabit odorem testa diu; et praeterea injustae contra hanc gentem latae sententiae, quae memorantur a reverendo CRABB (1), egregie probant, plus praesidii esse in bonis JCTis integrisque judicibus quam in bonis legibus.

Duodecim abhinc circiter annis, in Angliae comitatu Southampton societas quaedam inita est, sub praesidio venerandi CRABB; cujus consilium est, Cinganos errantes in coloniam congregandi, moribusque instituendi: cui scopo maxime inservit schola condita, ubi liberi instituuntur, et aetate provectoribus occasio laborandi praebetur. Ab initio tantum viginti et tres homines, relicta vita erratica, in hanc coloniam convenerant; quibus, anno 1831, tres adhuc familiae sive sedecim homines accesserunt. Haec societas videtur privata esse, et tantummodo a divitibus quibusdam Anglis subsidia accipere, quum ipsum regnum nihil omnino in eam conferat. Praeter hanc societatem, etiam Academia Teleio-Baptistarum Bristolii, conditionem contemptae hujus gentis curare incepit (2).

Memoratu tamen dignum est, illos jam a remotissimis inde temporibus sibi proprio motu locum congrega-

(1) Conf. CRABB, Op. cit. pag. 54-63.

(2) Conf. CRABB, Op. cit. pag. 111 et 112.

tionis elegisse in pago Kirk-Yetholm, in finibus Scotiae et Angliae sito, ubi Rex (1) sibi sedem constituit. Difficile semper erit definire numerum Cinganorum hic degentium; quippe qui numerus semper varius est pro vario anni tempore, v. g. aestate plurimi vagantur: numerus tamen incolarum sedis regiae hujus gentis enumeratur; v. g. anno 1798, aderant 59; anno 1808, 109; exinde rursus diminutus est ad 100 (2).

In Gallia, praecipue meridionali, et hodie Cingani inveniuntur, teste NISARD; qui praeterea tradit eos magnam partem mense Augusto in urbem Nemausum convenire solere: caeteroquin nil memoratu dignum, aut quod non aliunde cognitum est, apud hunc auctorem invenimus; et convicia et incriminationes, quas in hanc gentem profert, absque ullo argumenti indicio effundi videntur (3).

Ipsam quoque imperium in Gallia eorum conditio-

(1) Conf. CRABB, Op. cit. pag. 122 ubi haec occurrunt: » Like » a late departed monarch, his present Gipsy majesty is the » most polished of all subjects. The whole of this (royal) » family indeed, male and female are rather remarkable for » this freedom and polish of manner. His Majesty more- » over, who is now an old man without any family and who » never removes from home, is also a regular hearer at church. »

(2) Conf. CRABB, Op. cit. pag. 115.

(3) Conf. l'Histoire et la description des principales villes de l'Europe par NISARD, Paris chez DUSENNE: (Description de Nîmes).

nem nullo modo curare videtur, nullosque conatus adhibere, ad hanc gentem excolendam; quin potius id agere, ut omnimodo eos persequatur atque e Gallia expellat. Exemplo sit sententia lata die 14 Martii anno 1836, a Tribunali correctorio Sancti Palatii (Tribunal de St. Palais), Pays Basque. Hac sententia enim Cingani sedecim, tam mares quam feminae, et liberorum agmen (une légion d'Enfans) ad petitionem Procuratoris regis condemnati sunt; mares ad tres, et feminae ad unum mensem incarcerationis: rationes suasoriae (*Motifs*) in Diario (1), quod hanc sententiam nobis exhibet, non adduntur; sed mentio tantum fit Articuli 271 C. P. ex quo condemnati sunt. Nobis autem videtur, hunc articulum, qui poenam in erroneos constituit, minus recte in Cinganos applicari posse. Ut enim illi articulo locus sit requiritur, ut sit talis erro qualis describitur Articulo 270; quo quidem tria requiruntur quae *cumulative* concurrere debent, ut erro quis declarari possit. Quorum trium requisitorum, unum si modo deficiat, non aderit delictum lege definitum, atque proinde nulli quoque poenae locus esse potest (2). Quod

(1) Conf. Diarium quod inscribitur *Gazette des Tribunaux*, 21 et 22 Mars 1836, N°. 3504: in quo haec memorantur, desumpta ex alio Diario dicto *Mémorial des Pyrénées*.

(2) Conf. CARNOT, Commentaire sur le Code Pénal; Tom. II. ad art. 270: ubi haec occurrunt: » Pour le vagabondage il

ad primum requisitum, affirmabant se esse Hispanos ibique domicilium habere; haec autem allegatio nullius momenti habebatur, et ne quaestio quidem ea de re admitterebatur. Attamen quidquid de primo hoc requisito sit, absque omni dubio constat, duo reliqua requisita in iis desiderata fuisse: nam sese sustentabant iis, quae exercendo commercio aut opificio sibi comparabant; non igitur iis deërant, *moyens de subsistance*; neque dici poterant non exercere, *métier ou profession*, quia, partim mulis tondendis, partim cumeris conficiendis operam dabant. Haec sententia igitur probat odium, quo et hodie haec gens in Francia vexatur, ubi illud praecipue agi videmus, ut haec gens quoviscunque modo expellatur. Agnoscitur in ipso illo Diario, ubi memoratae ipsi huic sententiae mox sequentia subjiciuntur: »Mais il est de »la dernière évidence que toutes les condamnations du »monde seront infructueuses, si l'administration ne se »décide pas à faire usage de la faculté, qui lui est conférée par la loi, d'expulser du territoire français les »étrangers qu'un jugement a déclarés en état de vagabondage."

» faut le concours de toutes les circonstances qu'il mentionne;
 » c'est à dire, que le prévenu n'ait ni domicile certain, ni
 » moyens de subsistance, et qu'il n'exerce habituellement
 » ni métier ni profession."

Si abjecta hujus gentis conditio, qua per multa saecula vexatam videmus, justam unicuique misericordiam moverit, qui humanum nihil a se alienum arbitratur; duae tamen non negligendae sunt causae, quibus crudelitas qua in ipsam saevitum fuit, non dico defendatur, verum excusetur. Non enim non gratum nobis accidere potest, quod, quo magis ipsi Europae populi ad molliores mores, vitamque cultiorem efformarentur, et in universum nimia poenarum crudelitas cessaverit, et ipsi quoque Cingani mansuetiora jura sint experti.

Sed acuebat in miseros vagabundos reliquorum hominum injustitiam, tum crassa superstitio, qua aliter sentientes, et a suis moribus alienos, devota quasi capita censerent; tum pudendus sane iste torpor, quo accurate in cognoscendis horum hominum et origine et moribus elaborare neglexerint. Quo enim magis defluerit vetus barbaries, praejudicataeque antiquentur opiniones: quo accuratius gentis Cinganorum cognoscantur ingenia, et in artibus excercendis solertia, eo magis speramus fore ut injusta, siqua viget adhuc, eos habendi ratio, tandem aliquando prorsus in desuetudinem abeat.

TANTUM.

NUMERUS CINCLAGNORUM SECUNDUM

Archiv für Natur, Kunst, u. s. w.	Kosakow	St. Petersburg
Enumeratio numerus Cinclagnum in di- versis majoribus partibus orbis terrarum, secundum hanc regionem, Archiv. Natur, Kunst, Wissenschaft und Leben, 5 Band, 9. Lieferung, IV. 26, e ratione huius opus- culi addenda videbatur, licet ipse nume- rus, nulla alia auctoritate probatus, per- magnus nobis videatur. Ceterum hic lo- cus est etiam observandi: nulla indolis adesse, unde conjicere liceat, hanc con- tem in America quodammodo reperiri. Nam opi- nio tamen contraria perhibenda, non ad hoc valere potest, quia, nullis argumen- tis est auctoritate probata, sola sufficiat ad eorum presentiam in America pro- bandam: praeterea in Opere, Light's and Shadows of American Life, London 1832, unde tamen eorum presentiam in America probare vult, ne mentio qui- dem occurrat huius gentis: dum contra, CHILMAN et GRAY expressis verbis do- cent, nulla vestigia eorum in America inveniri.	18,000	200,000
Europa 1,000,000. Asia 2,000,000. Africa 400,000. Per totum orbem terrarum . . . 5,000,000.	200,000	25,000

NUMERUS CINGANORUM IN NONNULIS

NOMINA REGIONUM		Handbuch der Geographie Stein	Conversations- Lexicon	Encyclopaedia Britannica
Europa			340,000	100,000
Germania, Gallia et Italia				
Gallia		10,000		
Hispania		45,000		40,000
Anglia		10,000		10,000
Austria et Hungaria		100,000		
Moldavia et Wallachia				200,000
Moldavia		12,000		
Wallachia		80,000		
Polonia		800		
Russia				10,000
NONNULAE REGIONES ASIAE		Handbuch der Geographie Stein		Historik, Statistik von Asien
Turcia				
Partes Meridionales Russiae				
Cantonensis		500		
Bessarabia		8,000		25,000

THESES.

I.

Quarta Divi Pii non est pars portionis ab intestato debitae, at vero omnium bonorum, quae arrogator mortis tempore habuit.

II.

Pater filiam emancipatam, apud Romanos, dotare non cogitur.

III.

Leges XII Tabularum, quamvis revera legati Athenas missi fuerint, nequaquam tamen e Graecia ductae videntur.

IV.

Nulla est pugna inter articulum 840 et 843. C. C. Neerl.

V.

Ratione testamenti holographi, dispositiones Juris Neerlandici, non prae illis Juris Francici valere videntur.

VI.

Arma, quorum mentio fit sub N°. 5. Articuli 381 C. P. intelliguntur ea, quae secum attulerunt fures; non sufficit igitur, si armis, in loco ubi furtum commiserunt inventis, minati sunt.

VII.

In poenis infligendis, aliqua ratio personarum habenda est.

VIII.

Cingani non sunt erronei, in quos Articuli 270 C. P. et sqq. poenas statuunt.

IX.

Jure Naturae, matrimonia in linea collateralis prohibita non videntur.

X.

Pecuniaria subsidia, sive sint publica sive privata, licet nonnumquam tendere possint ad mitigandam, numquam ad removendam, quin imo saepius ad augendam paupertatem conferunt.

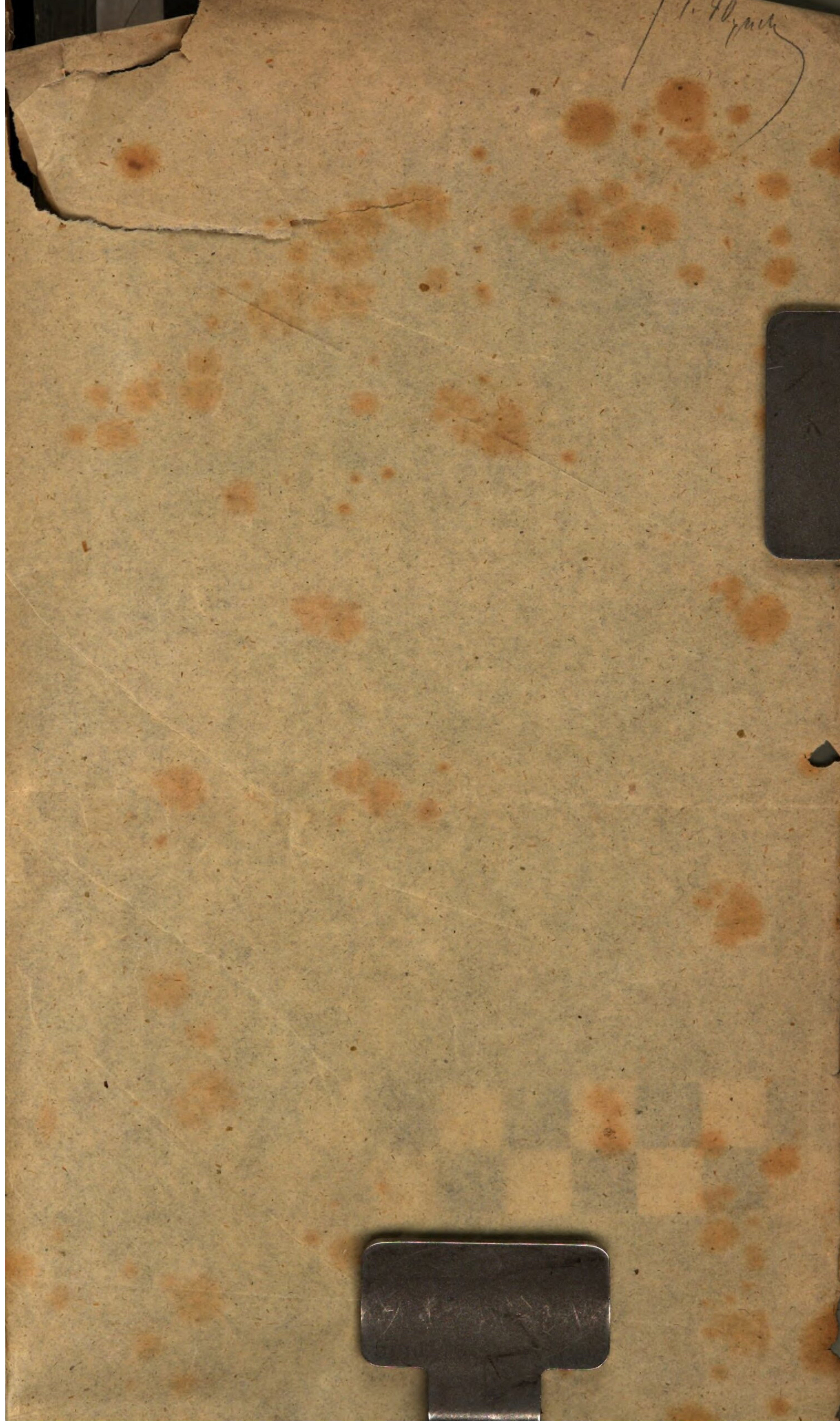
XI.

Si verum sit, magnum numerum civium universe prodesse civitati, persecutiones quas Cingani, primis praecipue temporibus, variis in regionibus passi sunt, noxiae quoque iis regionibus censendae sunt.

XII.

Agriculturae jus decimarum nocet.

1. 70 p. 11

Spengler, Frans R.

Dissertatio historico-iuridica de Cinganis sive Zigeunis

Lugdunum Batavorum 1839

Diss. 2092,13

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10849569-0